Nástroje zamezující vstupu drog do České republiky

Pavel Krigl

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	**Pavel Krigl**
Osobní číslo:	**L19113**
Studijní program:	**B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor:	**Ochrana obyvatelstva**
Forma studia:	**Prezenční**
Téma práce:	**Nástroje zamezující vstupu drog do České republiky**

Zásady pro vypracování

1. Na základě dostupných zdrojů zpracujte teoretická východiska z dané problematiky.
2. Analyzujte druhy převážených drog, jejich škodlivost a nástroje zamezující vstupu drog přes hranice.
3. Na základě získaných výsledků navrhněte případné změny a návrhy pro zefektivnění dopadu drog na hranicích.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. MACGREGOR, Susanne. *The politics of drugs: perceptions, power and policies.* Springer, 2017.
2. JAROLÍMEK, Pavel. *Nové syntetické drogy a jejich vliv na vývoj drogové situace v ČR.* 2021. PhD Thesis. Ambis vysoká škola, a.s.
3. SEDLÁČEK, Karel. *Průvodce dějinami celnictví v českých zemích od středověku do dvacátého století.* [Česko]: vlastním nákladem, 2017. 192 stran. ISBN 978-80-270-1661-7.

Další odborná literatura na základě doporučení vedoucího práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lukáš Snopek, Ph.D.**
Ústav environmentální bezpečnosti

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **13. května 2022**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 1. prosince 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 11.5.2022

Jméno a příjmení studenta: Pavel Krigl

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřuje na odhalení a zamezení drogové trestné činnosti, distribuci drog přes hranice a na ulici. V teoretické části jsou ukázány druhy převážených drog a jejích množství za sledované období. Dále jsou u jednotlivých látek uvedeny vlivy na lidský organismus. Praktická část se zaměřuje na jednotlivé orgány státu, a jejich prostředky, které slouží k odhalování drogové trestné činnosti a zamezení vstupu přes hranice. Je zde zařazena i kynologická činnost, která je nepostradatelná při pátraní po omamných nebo psychotropních látek.

Klíčová slova: Celní správa, Drogy, Kynologie, Policie České republiky

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on the fight against drug cime, drug distribution across borders and on the street. The theoretical part show the types of drugs tranported and their quantities in recent years. Furthermore, the effects on the human body are listed for individual substances. The practical parts are the various authorities and means to detect and prevent drug crime and prevent cross-border entry. It also includes cynological activities, which are indispensable when searching for narcotic or psychotropic substances.

Keywords: Customs Administration, Cynology, Drugs, Police of the Czech Republic,

Poděkování

Rád bych zde poděkoval své rodině, svým přátelům, a především mému vedoucímu při psaní této práce. Děkuji jim za trpělivost a podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD **9**
I TEORETICKÁ ČÁST **10**
1 DEFINICE DROGY **11**
1.1 HISTORIE DROG 11
1.2 ILEGÁLNÍ SEKTOR 12
2 NEJVÍCE PŘEVÁŽENÉ DROGY **13**
2.1 OBCHOD S METAMFETAMINEM 13
2.2 OBCHOD MARIHUANOU 14
2.3 OBCHOD KOKAINEM 15
2.4 OBCHOD MDMA 16
3 ÚČINKY DROG NA ČLOVĚKA **18**
3.1 NEUROBIOCHEMIE ÚČINKŮ DROG 18
3.1.1 Opioidy a opiáty 19
3.1.2 Stimulační látky 21
3.1.3 Halucinogenní drogy 21
3.1.4 Konopné drogy 23
II PRAKTICKÁ ČÁST **26**
4 PROTIDROGOVÁ POLITIKA V ČESKÉ REPUBLICE **27**
4.1 DROGOVÝ TRH V ČESKÉ REPUBLICE 27
5 NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA **29**
5.1 VYUŽÍVANÉ PROSTŘEDKY PRO ODHALENÍ DROGOVÉ TRESTNÉ ČINNOSTI 29
5.1.1 Krycí prostředky 30
5.1.2 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu 30
5.2 OPERACE "POST" 30
6 CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY **32**
6.1 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA 32
6.2 CELNÍ SPRÁVA PO VSTUPU DO EU 33
6.3 INTRASTAT 33
6.4 OPERACE GREN 34
7 KYNOLOGIE **35**
8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ **37**
8.1 OTÁZKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ 38
9 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ **48**
ZÁVĚR **50**
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY **51**

SEZNAM OBRÁZKŮ 54
SEZNAM GRAFŮ 55

ÚVOD

Každý den se převáží velké množství zakázaných omamných a psychotropních látek přes naše hranice, i přes hranice ostatních států. Tyto látky jsou zakázané hlavně z důvodu jejich návykovosti a změnách fyzických i psychických, které přináší svému spotřebiteli. Pro zabránění šíření těchto látek do ulic, bojují státní orgány, které se zabývají drogovou trestnou činností. Česká republika využívá na boj proti drogám Národní protidrogovou centrálu a Celní správu České republiky. Tyto orgány se snaží zamezit vstupu drog do naší země a transportu přes naše území.

Teoretická část práce popisuje drogy jako takové, jaké druhy se nejvíce převáží a jak ovlivňují naše a sociální chovaní ve společnosti.

První část práce, je věnována vysvětlení, co je to vlastně droga a její minulost u nás a ve světě. Dále je pak uvedeno, jaké druhy a množství převážených omamných a psychotropních látek se uskutečnilo na našem území ve vybraném období (2000 až 2020). Je zde názorně zobrazeno, jaký vliv měla celosvětová pandemie COVID-19 na distribuci drog. V následující kapitole jsou stručně popsány jednotlivé látky a jejich vliv na člověka. Jsou zde vysvětleny otázky, jak na lidský organismus látky působí a proč má člověk touhu dávat si více a více dávek, tedy budování závislosti.

V praktické části bakalářské práce jsou definovány jednotlivé složky bezpečnostních sborů, které bojují proti drogové trestné činnosti. První kapitola pojednává o Národní protidrogové centrále, která spadá pod Policii České republiky. Diskutována je organizační struktura, způsoby a metody při odhalování drogové trestné činnosti. Další kapitola pojednává o Celní správě České republiky, která slouží jako kontrola na hranicích, letištích a namátkové kontroly po celé zemi. V neposlední řadě je zde uvedena kynologická činnost. Názorně napsány výhody a nevýhody služebního psa, jejich výcvik a chov.

Pro potvrzení teoretických poznatků bylo využito dotazníkové šetření. Toto šetření mělo za úkol zjistit pohled na drogový problém samotných příslušníků bezpečnostních sborů, a jejich případné návrhy na zlepšení. Dotazník obsahuje také otázky na chování pachatelů při kontrolách.

Cílem této práce je přiblížit čtenáři nástroje a způsoby, které se využívají k zamezení vstupu zakázaných omamných a psychotropních látek do České republiky. V neposlední řadě také přibližuje samotné látky a jejich vliv na člověka a společnost.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE DROGY

V odborné literatuře je droga popisována jako jakákoliv látka, která svým chemickým složením mění strukturu nebo funkce živé bytosti. Ovšem do této definice lze přiřadit jak heroin nebo marihuanu, tak například cukr. Tady se liší nebezpečí, která vychází z množství užívání dané drogy, ať se jedná o cukr či heroin. Konzument, který denně jí sušenky, zákusky a sladí čaj, si počíná mnohem sebedestruktivněji než ten, kdo jednou za měsíc užije kokain. Pokud konzument omezí přísun cukru, bude pravděpodobně trpět stejným emočním stresem a abstinenčními příznaky, které jsou u vysazení jiné drogy. Tudíž za drogu může být považována jakákoliv látka, která ovlivňuje naše chovaní, funkci těla a vnímání okolní reality a její dlouhodobé užívání může vyvolat závislost, která vede k nezvladatelné touze po opakovaném užití dané látky (Presl, 2012).

Drogy jsou nejčastěji rozdělovány podle kritéria působení na organismus, toto působení má povzbuzující a tlumící účinky. Další kritéria, která rozdělují drogy na legální a nelegální je dostupnost a riziko vzniku závislosti. U drog se rozlišuje schopnost vyvolat závislost psychickou, fyzickou nebo obojí. Látky vyvolávající především psychickou závislost jsou především amfetaminy, halucinogeny zejména LSD, kokain a marihuana. Psychickou i fyzickou závislost vyvolávají zejména alkohol, barbituráty a opiáty. Podle rizika vzniku závislosti patří mezi nejnebezpečnější drogy kokain, heroin, crack, pervitin a alkohol. V České republice nelze podceňovat závislost na antipyretikách nebo analgetikách a dalších skupinách léků. Proto jsou drogy často dělené na tzv. tvrdé a měkké drogy (Černoušek, 2017).

1.1 Historie Drog

Historie drog souvisely již od počátku s dějinami člověka. Už v neolitické době (8 000 – 5 000 let př. n. l.) byly objeveny vlastnosti makové šťávy (opia), tisícileté staré záznamy z dějin má též kokový keř (kokain) a pryskyřice obsažená v konopí (hašiš). Naši dávní předkové používaly drogy, jako léčivé a později jako opojné prostředky. Konopí a opium patřily k nejstarším lékům, ale teprve s industrializací ve výzkumu a objevy v 19. století začalo masové rozšiřování drog v Evropě a Severní Americe. V té době vědci izolovali alkaloidy ze známých přírodních látek jako jsou například morfin, kofein, nikotin, kokain, efedrin a další. Z lékáren, drogerii a barvíren se vyvinul velký farmaceutický průmysl. Kolem roku 1855 bralo dle odhadu opium 400 milionů lidí, 200 až 300 milionů lidi bralo konopí a koku zhruba 10 milionů lidí. Ve dvacátých letech 20. století vyráběly farmaceutické

firmy léčiva s obsahem alkoholu, morfinu, kokainu, konopí a heroinu a rozšiřovaly je po světě. Legální spotřeba drog byla zastavena s mezinárodním jednáním o narkotikách na tzv. opiových konferencích v Šanghaji, Haagu a Ženevě. Díky těmto konferencím, byly vytvořeny zákony, které v jednotlivých zemích měli zakázat legální obchod s drogami. Ilegálně je pak od začátku 20. století do světa dodávaly zločinecké organizace, jako například Cosa Nostra v USA nebo French Connection ve Francii. Po ukončení druhé světové války byly jednotnou dohodou OSN roku 1961 zakázány všechny drogy lidem škodlivé. Další mezinárodní dohody o odstranění drog byly uzavřeny v letech 1971 a 1988. Nyní vlády po celém industrializovaném světě objevují, že drogový problém nezačíná a nekončí s výrobci kokainu konopných produktů a heroinu ve třetím světe. Organizované kriminální aktivity na území České republiky a působení zločineckých skupin zabývajících se obchodem s drogami, byly též v minulosti předmětem projektu, realizovaného na půdě Ústavu mezinárodních vztahů (Hubinková, 2008).

1.2 Ilegální sektor

Držení drog pro osobní spotřebu je výslovně zakázáno ve všech zemích státech Evropské unie. Sankce se mohou lišit v případě, že jde o malé množství pro osobní spotřebu a nejsou-li další přitěžující okolnosti, jsou tyto přestupky řešené pouze sankcí nikoli odnětím svobody. Pokud má v České republice přistižená osoba u sebe malé množství drogy, zhruba méně než 10 dávek, tak bez dalšího prokazatelného úmyslu dalšího prodeje, postoupí případ specializovanému útvaru policie, který může pachateli uložit netrestní sankci v souladu se zákonem o přestupcích. Interní předpisy pro státní zástupce definuje limitní množství. Od roku 1998 je držení většího než malého množství trestným činem s možností trestu odnětím svobody až do dvou let. Právě množství je zpravidla jedním z hlavních faktorů pro zákonné rozlišení mezi držením pro osobní potřebu a obchodováním nebo pro stanovení závažnosti deliktu. Definice množství se v jednotlivých státech EU liší. Obchod s ilegálními drogami je celosvětový problém, který se vyvíjí díky snaze přechytračit stále sílící úsilí o jeho potlačení (Hans-Adam, 2011).

2 NEJVÍCE PŘEVÁŽENÉ DROGY

Tato kapitola pojednává o problematice nejčastěji převážených omamných a psychotropních látek. Těchto látek se za naši dobu vytvořilo obrovské množství a stále se vyrábí nové a nové. Díky moderní medicíně, víme, jaké látky mají buď omamný nebo psychotropní účinek. Běžně se tyto látky vykytují v lécích nebo přírodních rostlinách, ovšem pomocí různých chemických procesů, nám jsou dodávány čisté výtažky látky způsobující euforii. Autor poukazuje na omamné a psychotropní látky, se kterými se nejvíce obchoduje.

2.1 Obchod s METAMFETAMINEM

Ve spojení s výrobou metamfetaminu na území České republiky, je stále zaznamenáván dovoz prekurzorů a jiných látek, zejména červeného fosforu z území Polska. Polsko se nadále jeví jako hlavní zdroj léků obsahující pseudoefedrin, využívaných pro nelegální výrobu metamfetaminu. Nejvíce dováženým léčivem zůstává Cirrus. Léky pocházejí hlavně z produkce dalších států, jsou však často distribuovány na území Polska. Případy dovozu přípravků s obsahem pseudoefedrinu z jižních států Evropy byly převážně organizovány cizinci s dlouhodobým pobytem v ČR. Naše země dlouhodobě představuje zemi s nejvyšším počtem odhalených varen metamfetaminu v Evropě. Průmyslové varny, s výrobní kapacitou v řádech kilogramů až desítek kilogramů, s produkcí určenou na export, u nás představuje zhruba sedm procent všech odhalených varen. V této souvislosti lze ve vztahu k velkoobjemové výrobě metamfetaminu na území České republiky pozorovat větší zapojení občanů dané země, které může souviset právě s pokračujícím přesunem výroby organizované vietnamskými kriminálními skupinami do dalších evropských zemí. V roce 2020 byl zaznamenám dovoz metamfetaminu průmyslově vyráběného mexickými organizovanými skupinami také do ČR (Národní protidrogová ochrana, 2020).

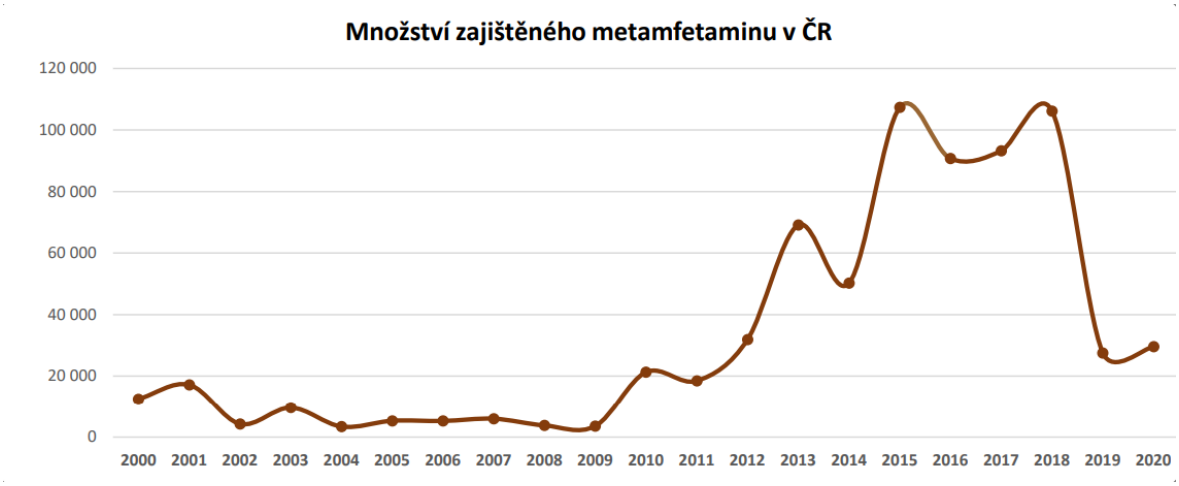

Obrázek 1: Množství zajištěné drogy (Policie ČR, 2020)

V roce 2020 německé orgány, které se starají o drogovou trestnou činnost, odhalily 60 případů, kdy němečtí občané nebo cizinci s pobytem v Spolkové republice Německo (SRN) převáželi metamfetamin z České republiky do Německa. Díky tomuto odhalení, došlo k obvinění 83 osob a zadrženo celkem 1662,39 g metamfetaminu (Národní protidrogová ochrana, 2020).

2.2 Obchod MARIHUANOU

Drogová kriminalita v souvislosti s konopnými látky, stejně jako s metamfetaminem, představuje nejvyšší podíl trestných činů. Produkce konopí v roce 2020, zahrnovala provozy od několika rostlin až po pěstírny s kapacitou stovek rostlin. Jako v předchozích letech, stále dominuje tendence zřizování menších pěstebních provozů. Pěstírny jsou většinou umísťovány do vnitřních prostor s odvětráváním, nebo do venkovního prostředí s příznivými klimatickými podmínkami. Spotřeba konopných drog v České republice je i nadále pokrývána domácí produkcí. Ke změnám v obchodu v roce 2020 docházelo v koncové distribuci a u nabídky na veřejně přístupných místech. Trestné řízení v roce 2020 v oblasti nelegálního obchodu s konopnými látky ukazují, že vypěstované konopí je i nadále organizovaně vykupováno obchodníky, kteří jej dále předprodávají částečně tuzemským, ale spíše zahraničním odběratelům. Mezi přední zahraniční odběratele patří Německo, Polsko, Rakousko, Maďarsko a Slovensko. Vlivem opatření, zabraňující převozu drog přes hranice, nabyl ještě více na významu přesun obchodu domácí produkce marihuany do virtuálního prostředí. Díky tomuto přesunu také poklesl počet záchytů i množství zachycené látky v příhraničních oblastech Německa. V oblasti velkoprodukce konopných drog je i nadále

registrováno intenzivní zapojení balkánských organizovaných kriminálních skupiny, které jsou tvořeny převážně z občanů Srbska, Černé Hory a Chorvatska. Syntetické kanabinoidy, které slouží jako náhražka marihuany, přišly v roce 2020 v České republice k úpadku a poklesu prodejů a převážení. Tyto látky bývají často zaměňovány za sušinu marihuany nebo naopak vydávány za legální a neškodné látky. Na území České republiky byla zaznamenána výroba konopného extraktu, tzv. Fénixových slz (Národní protidrogová ochrana 2020).

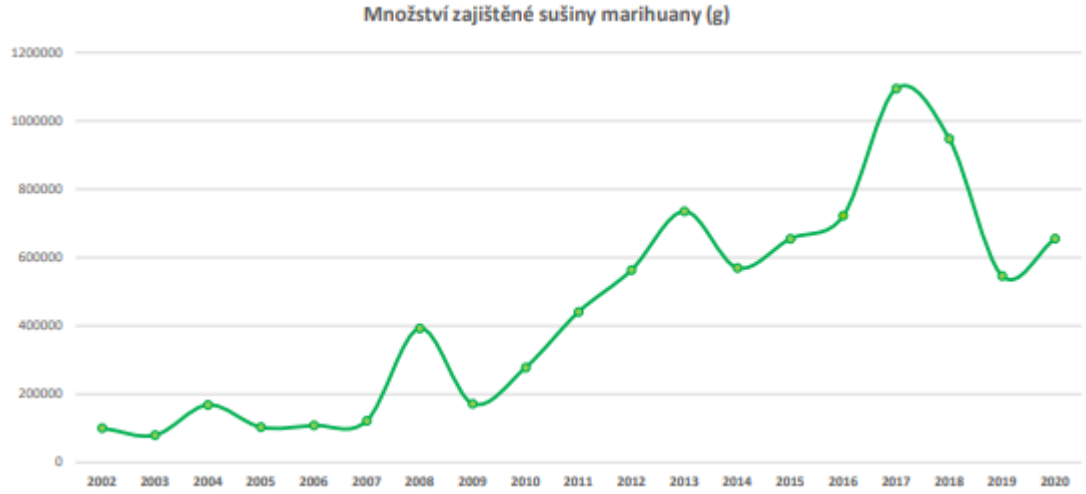

Obrázek 2: Množství zajištěné sušiny. (Policie ČR - NPC, 2020)

Díky operaci s krycím názvem PESA odhalili detektivové národní protidrogové centrály spolu s rakouskými policejními orgány, kompletní mezinárodní organizovanou zločineckou skupinu osob, zabývající se provozováním velkoobjemových pěstíren konopí a následnou výrobou a distribucí marihuany. Tato organizace vyvážela marihuanu do SRN a distribuovala kokain na území ČR (Národní protidrogová ochrana, 2020).

2.3 Obchod KOKAINEM

Droga, která představuje hlavní komoditu zločineckých skupin ze zemí Západního Balkánu je kokain. Ti prostřednictvím svých komunit a kontaktů v Jižní Americe pašují kokain do celé Evropy, včetně České republiky. Pro takto rozsáhlou distribuci využívají leteckou, námořní a následovně i pozemní cestu. Organizátoři zapojují do obchodu s kokainem i jiné národnosti z řad občanů Evropské unie, včetně Čechů. V rámci jedné organizované skupiny dochází k propojování různých národností, k obchodování s více nelegálními komoditami i k vzájemné kooperaci s dalšími zločineckými uskupení. V roce 2020 prověřované případy ukazují na stálý nárust nelegálního obchodu s kokainem na území České republiky. Pokračujícím trendem, který nabývá na významu a souvisí s pandemickými opatření v roce

2020, je přesun obchodu s drogami na internet. Slouží k tomu především on-line stránky skrytých webů, tak zvaný Darknet. S touto možností obchodovaní rovněž souvisí nárůst zajištěných zásilek s kokainem v mezinárodní poštovní a zásilkové přepravě, směřující do České republiky či zadržených na našem území. Množství takto poslané drogy může být od 10 gramů až po několika kilogramů. Narůstá také počet případů, kdy zásilka této látky není určena pro vlastní spotřebu, případně pro experimentální využití, ale je nakupována za účelem další distribuce. S rostoucím počtem případů se rovněž zvyšuje snaha o větší konspiraci obchodování. Zachycené zásilky kokainu v roce 2020 nejčastěji pocházely z Nizozemí a Spolkové republiky Německo. Operace RITA, což bylo krycí název pro realizaci trestního případu, při které byla zadržena šestičlenná organizovaná skupina osob, která se zabývala dovozem kokainu z Nizozemí do České republiky. Kokain, určený převážně k další distribuci, ale i koncovým uživatelům, následně směřoval zejména na území Plzeňského a Karlovarského kraje i do Prahy (Národní protidrogová ochrana 2020).

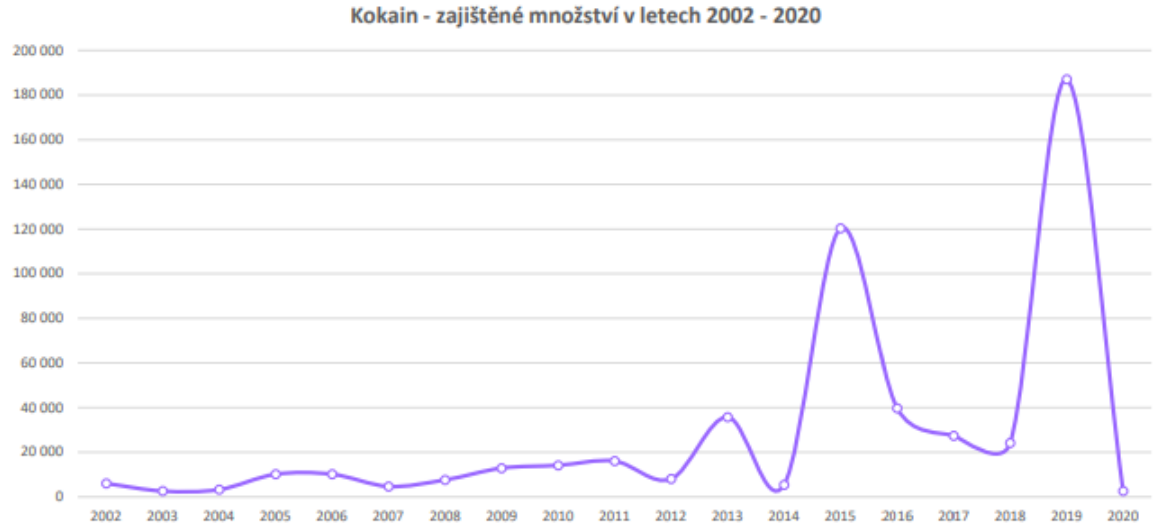

Obrázek 3: Množství zajištěné drogy. (Policie ČR – NPC, 2020)

2.4 Obchod MDMA

Nárůst obchodu s látkou MDMA, a její podobě tablet XTC, nebo podobě prášku určeného k dalšímu zpracování nadále roste, i přes situaci v souvislosti s opatřením proti Covid-19 v roce 2020. Obchod se však stejně jako u předchozích drog, stáhl do on-line prostředí. Poptávka je stále vysoká, a to především díky snadné dostupnosti v prostředí kyberprostoru, de je látka převážně obchodována v jak malých množstvích, tak v objemech v řádech kilogramů. Nejčastějšími zdrojovými zeměmi této látky, společně s kokainem, zůstávají Holandsko a Belgie. Nabídka této látky je zprostředkována v různých virtuálních tržištích v latentní síti internetu známé jako Darknet. Samotná přeprava obchodované MDMA na

naše území je realizována prostřednictvím zásilek přepravních společností. Nakup ve virtuálním prostředí je vyhledáván zejména zákazníky z řad mladé generace, což do prostředí drogové trestné činnosti přináší novou kategorii pachatelů. Tyto osoby považují způsob nákupu přes skrytou část internetu za bezpečný a často jej využívají jako snadný přivýdělek. V roce 2020 byl rovněž zaznamenám nárust obchodu s MDMA v podobě krystalů, které jsou následně užívány šňupáním nebo rozpuštěním v nápoji. Ceny tablet v ČR zůstávají neměnné, pohybují se v rozmezí od 150,- Kč do 250,- Kč za kus. Novým trendem, který byl v loňském roce zaznamenán, bylo zapojení zločineckých organizovaných skupin původem z Vietnamu do obchodu s MDMA, kterou tranzitní cestou přes Českou republiku vyváželi do Vietnamu, kde vzrůstá nejen její obliba, ale i cena (Národní protidrogová ochrana 2020).

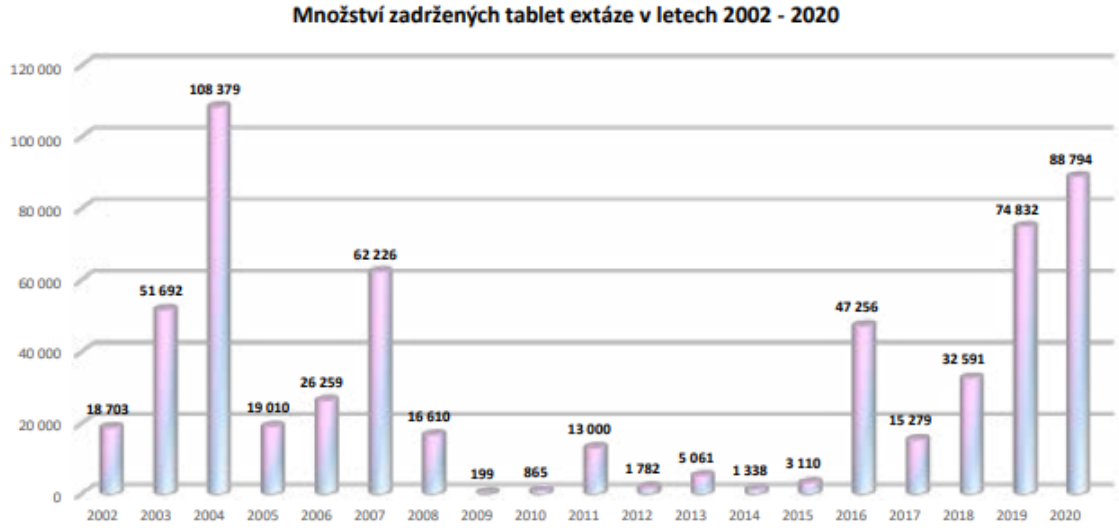

Obrázek 4: Množství zadržených tablet extáze (Policie ČR – NPC, 2020)

3 ÚČINKY DROG NA ČLOVĚKA

Při pravidelném užívání omamných látek, začne vznikat přirozená odolnost v tělu a je potřeba dávku navyšovat. Vyvolané změny vytvářejí potřebu užít návykové látky pouze pro přirozený příjemný pocit. Jak se zvyšuje užívání návykové látky, uživatel se dostává do situace, kdy je život bez omamných látek čím dál těžší. Pokusy zastavit užívání látky jsou přehlušeny nezvladatelnou touhou po jejím užití. Abstinenční příznaky mohou mít velmi bolestivé a nepříjemné projevy (Kubánek, 2010).

3.1 Neurobiochemie účinků drog

Všechny látky s vysokým potenciálem závislosti mají centrální účinky, rychle a efektivně pronikají hematoencefalitickou bariérou a vážou se většinou na specifické receptory, či skupinu více různých receptorů, podle daných chemických struktur drog. Specifické receptory v těle, tedy i v centrální nervové soustavě (dále jen CNS) a tělu vlastní vazební látky, zprostředkovávají přenos neuronálního impulsu mezi neurony. Tyto přenosy informací se odehrávají na synapsích mezi neurony a jsou součástí vnitřních regulačních systémů. Droga na tyto systémy působí podle svých vazebných schopností. Např. heroin, morfium a jiné opiáty se vážou především na opioidní receptory. Působí tedy obdobně jako tělu vlastní přirozené látky – endorfiny či enkefaliny (Kalina, 2008).

Opiáty ovšem působí výrazněji a dlouhodoběji. Některé složky z konopí jako je například marihuana nebo hašiš, se vážou na kanabinoidní receptory, stejně jako endogenní látky s obdobným účinkem. Spousta drog je schopna působit na více mechanismy, zasahují tedy do řady neuromediátorových systému, ať už přímo nebo zprostředkovaně. Na účinku jedné drogy se většinou účastní více systému, zprostředkovaně či přímo, tyto systémy bývají propojeny. Při opakovaném podávaní omamné látky se organismus přizpůsobuje rozvojem adaptačních mechanismů. Dochází tak ke změnám stavu i počtu receptorů i ke změnám neuromediátorových poměrů, často provázených zmíněných rozvojem tolerance, nemusí to však být pravidlem. Je pravidlem že při vysazení dávky drogy bývá provázeno nepříjemnými abstinenčními příznaky, které se projevují prakticky opačnými efekty, než jsou účinky drogy (Kalina, 2008).

Pokud ovšem bude docházet k dalším aplikacím drogy, tato aplikace bude nadále prohlubovat poškození CNS. Neuroadaptační změny vyvolané chronickým užíváním drog, probíhají v místech primárního účinku látky nebo v následné ovlivněních mediátorových systémech a dále dochází k reakcím na tyto prvotní adaptace, včetně změn na již zmíněné

úrovni genových expresí. Je důležité si uvědomit, že je třeba počítat i s účinky metabolitů vzniklých metabolizací původní drogy. Neuroadaptační změny, které byly vyvolány opakovaným podáváním drogy, mohou být velmi dlouhodobé a jsou pravděpodobně součástí mechanismu, který způsobuje zvýšenou reaktivitu CNS. Tento stav senzitizace může přetrvávat měsíce i roky a přispívá k relapsům závislosti i po velmi dlouhém období úspěšné abstinenci. Velká většina bývalých toxikomanů, s historii silně rozvinuté dlouhodobé závislosti, není proto schopna i po léčbě a úspěšné abstinenci přejít na tzv. příležitostné užívání drog pod vlastní kontrolou. Jediným kontrolovatelným řešením pro plnohodnotný život vyléčeného závislého bývá proto naprostá doživotní abstinence (Státní zdravotní ústav, 2022).

V Charakteristické obranně závislých, často pozorujeme nedostatek nebo postrádání zdravého rozumu, že skutečnosti pro nás evidentní jsou zkreslovány, popírány či podivně zdůvodňovány. Závislý zoufale brání svoji „realitu“. Často opravdu zoufale brání své sebepojetí a pojetí druhých před zaplavením pocitu studu a hanby, pocity odcizení a osamělosti. Manipulace a obrany jsou často nevědomé jako vnitřní konflikt sám, někdy zčásti uvědomované nebo i plně vědomé. Tyto obranné a únikové mechanismy se v průběhu choroby posilují v důsledku pokračující traumatizace, vycházející nejčastěji z neporozumění a předsudků, v důsledku narůstajících pocitů viny a studu. Mají kompenzační charakter. Toxikomani si postupně vytvářejí iluzivní realitu, na okolí působí často zmateně, dráždí svými výmluvami, nedodržovanými přísliby a lhaním. Vznikající konflikty vedou k další traumatizaci, pocitům viny a studu, bludný kruh se uzavírá (Zuzana Hubinková, 2008).

Závislý je plně poddán svým návykem. Lidské návyky zahrnují fyziologické změny stejně jako učení. Mají své hluboké kořeny v nervovém a endokrinním systému. Návyk je primárním mechanismem vzniku alkoholismu a drogové závislosti u těch, kteří jsou biologicky vulnerabilní. Návyky jsou mocné, často iracionální a těžko zničitelné. Tak jako nezapomeneme jízdu na kole ani v 60 letech, i když jsme celý život od dětství nejezdili. Návyky se vyvíjejí nevědomě v určitém dlouhém časovém období. Nikdo se přece vědomě nestane narkomanem. Návyk se postupně stává naučenou potřebou, stáváme se závislými na drogách. Návyky rozvíjejí svojí funkční autonomii, svůj vlastní dynamismus, zákonitosti, bez ohledu na původ (Kachlík, 2011).

3.1.1 Opioidy a opiáty

Opioidy ovlivňují organismus prostřednictvím opioidních receptorů. Využívají se v lékařství jako nejsilnější léky proti bolesti nebo jsou též využívány jako léky proti kašli. Tiší totiž

kašlací reflex. Tinctura opii jako lék při urputném průjmu se dnes používá už jen málokdy, je však lékem volby při léčbě odvykacího stavu novorozenců, jejichž matky jsou závislé na heroinu. Opiáty jsou podskupinou opioidů, která má strukturu blízkou k morfinu. Mechanismus účinku je dán vazbou látky na opioidní receptory, které se vyskytují v celém centrálním nervovém systému. Morfinové receptory existují v několika subtypech:

- μ (mí – receptory) – mají analgetické působení, vedou k euforii, sedaci, útlumu dechového centra. Jsou nejdůležitější pro vznik závislosti.
- δ (delta – receptory) – jsou lokalizovány periferně a podílejí se na anestézii.
- κ (kappa – receptory) – podílejí se na analgezii na míšní úrovni, vedou k sedaci a dysforii.
- σ (sigma – receptory) – podílejí se na působení některých psychotomimetik a na dysforii způsobené opiody.

Po intoxikaci probíhá potlačení percepční a lokalizační i psychické a emocionální bolesti, působí euforii a zklidnění až ospalost. Dochází k útlumu dýchacího centra, může dojít i k zástavě dechu. Opiody tlumí centrum pro kašel, dráždí chemorecepční zónu pro zvracení, vyvolávají stažení zornic, centrálně také snižují tělesnou teplotu. V popředí je zklidnění a příjemná euforie, která více než jiné účinky podléhá toleranci. Ovšem na druhou stranu opioidy mohou vyvolat také nevolnost, zvracení a neschopnost koncentrace. Při chronickém abusu je nejvíce postižena oblast charakterových vlastností, intelekt bývá nepostižen, dochází k etické degradaci individua. Závislý je líný, bez vůle, ztrácí libido a potenci, může být depresivní. Často bývá nespavost, únava a podrážděnost se střídají s aptií. Nezdravá životospráva vede k celkovému vyčerpání organismu a k extrémní vyhublosti. Taktéž dochází k infekcím, které souvisejí s oslabením imunitního systému a nesterilní injekční aplikací drogy. Koloběh opatřovaní si drogy a výše uvedené poruchy mohou vést k sebevraždě (Preiss a Kučerová, 2006).

Opioidy a opiáty, zejména heroin, mají vysoký potenciál pro vznik závislosti somatického typu, která se odvíjí z kombinace mechanismů na buněčné a nitrobuněčné úrovni, na úrovni cílových orgánu a poklesu produkce endogenních opiátů (Lüllmann, Mohr, Wehling, 2004).

3.1.2 Stimulační látky

Stimulační látky neboli stimulanty, vyznačují se svými povzbuzujícími účinky na psychiku. Povzbuzují centrální nervovou soustavu a umožňují maximální využití energetických zásob těla. Snadno na nich vzniká výrazná psychická závislost, při dlouhodobém užívání se objevují halucinace, bludy poruchy chování osobnosti (Jarolímek, 2021).

V České republice se můžeme setkat s těmito stimulanty:

- Kokain, crack (druh kokainu určený ke kouření, v mozku je za 4 sekundy po vdechnutí)
- Amfetaminy a jejich deriváty
- MDMA v krystalické formě
- Extáze – taneční droga, která se prodává ve formě tablet

Účinky, které tyto látky přináší, se mohou zdát ze začátku velice prospěšné. Mizí únava, urychluje se myšlenkové tempo, mizí potřeba jíst, spát, celkově se zvyšuje životní tempo, duševní i tělesná aktivita jedince. Ovšem na druhou stranu, při takovéto zátěži jede organismus na plný výkon, vyčerpává i rezervy, po vysazení se dostavuje stav vystupňované únavy, který se následně vrací do původního režimu minimálně několik dní. Dalším vedlejším účinkem je nechutenství, které ve spojení se zvýšeným energetickým výdejem vede k rychlému hubnutí. Vysoké dávky, případně dlouhodobé užívání vede ke vzniku toxické psychózy, která je svým obrazem podobná schizofrenii. Nemocný ztrácí kontakt s realitou, může být nebezpečný sobě i druhým lidem. Po vysazení látky dojde k prudkému poklesu aktivity a jedinec velmi rychle přibírá na váze (Mahdalíčková, 2014).

3.1.3 Halucinogenní drogy

Tyto drogy jsou jednou z nejvíce vědecky probánaných skupin drog. Velikou pozornost vědců i laiků přitahují nejen jejich velmi neobvyklé vlastnosti a účinky na psychiku člověka, ale především jistá nevyzpytatelnost, tajemnost, možná až mystičnost spojovaná s těmito účinky a využívaná lidskou kulturou od nepaměti (Prev-centrum, 2017).

Do skupiny halucinogenních drog patří několik stovek různých látek. Obecně je lze rozdělit do tří základních skupin:

- Přírodní halucinogenní drogy rostlinného původu a z hub (např. mezkalin, durman, psilocybin atd.)

- Přírodní halucinogenní drogy živočišného původu (např. bufetenin)
- Semisyntetické a syntetické, tj. poloumělé a umělé halucinogenní drogy (např. LSD a PCP)

Pravděpodobně největšími impulsy ve výzkumu byla jednak série výzkumných studií účinků mezkalinu a jednak objevení LSD a jejich účinku na psychiku člověka Albertem Hoffmanem, který se po dlouhá desetiletí věnoval vědecké práci v oblasti farmaceutického průmyslu a který stál také u zrodu syntetické přípravy psilocybinu. V 50. a 60. letech 20tého století, se díky bouřlivému vývoji výzkumu v této oblasti natrvalo zapsala jako éra masivního výzkumu psychedelických látek, který nemá obdobu a který se také stal po dlouhé následující období velmi žádaným, vyhledávaným a vděčným mediálním tématem, k němuž se upírala pozornost laické i odborné veřejnosti. Bohužel však podobně jako v kterékoli jiné oblasti podobná pozornost médií ani tomuto odvětví vědy nepřinesla mnoho dobrého a naopak se po masovém rozšíření užívaní halucinogenních látek mezi mládeži v průběhu 60. let stala jedním z faktorů, které přispěly k zastavení a zákazu výzkumu. Česká republika patřila ke světové špičce ve výzkumu účinků halucinogenních látek. S halucinogenními látkami se kromě jiného experimentovalo v rámci psychoterapie k usnadnění a urychlení terapeutického procesu u těžších neuróz, poruch pozornosti, závislostí i u psychóz, a rovněž v psychoterapii umírajících. Stanislav Grof pak v návaznosti na terapeutickou práci za využití LSD, se svojí ženou rozvinul metodu holotropního dýchání. Zákazem používání LSD počátkem 70. let se éra psychoterapie výrazně utlumila a pozvolnou renesanci prodělává až po roce 1997, po konání mezinárodní konference ve Švýcarsku (Marečková, Orlíková, Minařík, 2007).

LSD se na našem současném černém trhu objevuje výhradně ve formě tzv. tripů či krystalů. V prvním případě se jedná o malé papírové čtverečky s potiskem zobrazujícím různé symboly. Ve druhém případě pak jde o malé granulky většinou tmavomodré či zelené barvy, připomínající umělé hnojivo. Oba přípravky se užívají perorálně, postupným rozpouštěním v ústech pod jazykem (Prev-centrum, 2017).

Účinnou látkou je diethylamid kyseliny lysergové neboli LSD. Látka musí být vázána na látku jinou. U nelegálně vyráběné drogy jsou výrazné výkyvy v obsahu aktivních látek a značný podíl různých dalších příměsí a nečistot. Někdy se jedná o příměsi, jejich přítomnost je ze strany ilegálních výrobců záměrná, obvykle se jedná o látky ze skupiny stimulantů. Proto v případě tripů a krystalů nelze hovořit o „čistém“ účinku LSD, ale o kombinovaném

účinku více psychoaktivních látek. V důsledku toho můžeme hovořit o zhoršené předvídatelnosti účinku a tím i zvýšení rizika výskytu nepříjemných reakcí u méně zkušených uživatelů. Díky velkému množství různých ilegálních výrobců a různé úrovni technologického zpracování se však na černém trhu v obsahu účinných látek setkáváme s výraznými kvalitativními i kvantitativními výkyvy (Hoffmann, 2013).

Psilocybin je psychicky velmi aktivní látkou obsaženou v houbách rodu Lysohlávek. Ty se běžně vyskytují na velké části území ČR. Tato historicky velmi stará a známá droga, patří u nás k nejrozšířenějším přírodním halucinogenním látkám. Zkušenost s ní má podle regionu 5 – 9% středoškoláků v ČR. Na černém trhu se většinou objevují sušené části houby, většinou pouze klobouky. Zatímco černý trh s jinými drogami má relativně ustálený charakter, nedá se totéž říci o lysohlávkách. Jejich cena je velmi kolísavá a z větší části se jedná spíše o darování či výměnu nežli prodej. Dostupnost této houby je poměrně snadná díky jednoduchému sběru a sušení. Množství aktivní látky v houbě nelze odhadnout, což s sebou přináší velké riziko spojené s kontrolou intoxikace. Užívá se perorálně (Prev-centrum, 2017).

Účinky obou látek jsou si vzájemně velmi podobné. Po krátkém období latence se objevují první příznaky intoxikace. Nástup i účinky jsou velmi závislé na množství vůči jejímu účinku. Nástup bývá doprovázen pocity mírného chvění, neschopností ovládat pohyby, někdy pocity závratě či nevolnosti. Celková délka intoxikace se v závislosti na požité dávce pohybuje mezi 4 – 8 hodinami. Neurobiologické mechanismy účinku halucinogenních látek v mozku souvisejí s jejich vlivem na specifické serotonergní receptory. Ve vazbě na tyto receptory působí jako agonisté a antagonisté serotoninu a dopaminu (Tylš, 2017).

3.1.4 Konopné drogy

O konopných drogách se často mluví, jako o vstupních drogách, do Evropy byly dovezeny až v novověku, nemají tedy v Evropské kulturně-historickém kontextu tradici. Dnešní výzkumy nám již odhalily, že takové představy jsou chybné. Poslední výsledky naopak potvrzují, že konopné drogy jsou látkami, které byly v Evropě známy a zřejmě též užívány ve velmi hluboké historii. Z poměrně mnoha nálezů semínek konopí na různých archeologických nalezištích prehistorické Evropy. Pro konopí rostoucí na území Evropy jako plevel, tak mohly být vytvořeny optimální předpoklady k jeho zdomácnění (Miovský, 2008).

V taxonomii a botanice konopí vládla v minulosti poměrně značná nejednotnost. Obvykle se rozlišují tři druhy:

- *Cannabis sativa*
- *Cannabis indica*
- *Cannabis ruderalis*

Všechny druhy konopí jsou dvoudomé, tedy mají samičí a samčí rostliny. Samičí rostliny jsou jak z hospodářského hlediska, tak z hlediska obsahu psychoaktivních látek významnější. Původ konopí je připisovaná centrální části Asie, odkud se díky pěstitelské nenáročnosti rozšířila prakticky po celém světe. Konopí roste prakticky po celém světě, především pak v oblastech s teplým klimatem. Ovšem pěstuje se i v evropských podmínkách včetně České republiky. V naší republice se konopí nejlépe daří v oblasti Moravy, kde konopí dosahuje nejvyšší kvality obsahu psychoaktivních látek. Účinné látky, které jsou obsaženy v konopných produktech, byly identifikovány až v roce 1964, kdy se zjistily psychicky aktivní látky. Dnes jsou tyto látky známy pod pojmem cannabinoidy. Pryskyřice, která se vyskytuje v konopných rostlinách, obsahuje čtyři základní látky. Tetrahydrocannabinol se třemi variantami, ze kterých dvě vznikají teprve ukládáním pryskyřice jako artefaktu: cannabidiol (CBD) a cannabinol (CBN). Cannabidiol je sám o sobě téměř nečinný, co se týká psychiky. Proto se dnes už takzvané CBD dá jednoduše koupit v lékárně. Dále je prozkoumána struktura přibližně dalších 30 cannabinoidů. Pryskyřice mimo jiné, obsahuje také éterické oleje, různé cukry, flavonoidy, alkaloidy a chlorofyl. Ty jsou z hlediska účinku na lidskou psychiku v drtivé většině velmi málo či úplně nečinné (Miovský, 2008).

Účinek THC je vazba na kanabinoidní receptory v mozku. Za normálních podmínek se na tyto receptory vážou endogenní látky s podobným účinkem, zvané anandamidy. Tyto látky, které jsou tělu vlastní, způsobují euforii a uvolnění. Vnější přívod THC vytěsňuje anandamidy z vazby na kanabinoidní receptory a při dlouhodobém užívání vede k útlumu jejich produkce (Miovský, 2008)

Nejčastějším způsobem užívaní marihuany je inhalací do plic. V menším měřítku se objevují také perorální užití, obvykle jako součást pokrmů či nápojů nejrůznějšího druhu. Určité omezení z hlediska úpravy představuje rozpustnost účinných látek především v oleji a tucích, a naopak velmi malá rozpustnost ve vodě. Dávkování bývá velmi proměnlivé a častěji je u nepravidelných uživatelů ovlivňuje množství drogy, kterou mají k dispozici nežli

jiné faktory. U dlouhodobých uživatelů je naopak množství aktuálně užité drogy ovlivněno stále přítomným určitým množství v těle. Velmi obecně tak můžeme říct, že se množství požité drogy u marihuany pohybuje od desetin gramu až po několik gramů sušiny (Švihovec, 2018).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROTIDROGOVÁ POLITIKA V ČESKÉ REPUBLICE

Pro zamezení obchodu s návykovými látky, za tímto účelem zřídila Vláda České republiky Radu vlády pro koordinaci protidrogové politiky, jejímž členy jsou ministr zdravotnictví, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, vnitra, spravedlnosti, financí, obrany a další. Důležité právní předpisy, jakožto hlavní ustanovení, která upravují legální a nelegální nakládání s návykovými látkami jsou zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.

4.1 Drogový trh v České republice

Obecně můžeme říct, že drogový trh v České republice roste, trestné činy spojené s drogovou kriminalitou, od roku 2007 stále přibývají. Data pořízena v roce 2018 ukazují nárust dovezených léků s obsahem pseudoefedrinů přes naše hranice, dále pak bylo odhaleno až 13 varen metamfetaminu. Nárust se naštěstí zpomalil, díky pandemickému omezení, kvůli COVID-19 byl zaznamenán úbytek příležitostí k distribuci nelegálních návykových látek. Tento úbytek se stal pomocí omezení na státních hranicích, kde došlo k ochrnutí přepravy a dostupnosti zejména léků s obsahem pseudoefedrinu a vliv na finální ceny na produktu u nás i v zahraničí. Výskyt drog z ostatních zemí na domácí trh byl v Evropě i v České republice patrný v různých směrech. Poptávka se po omezení lehce zvedla a na český trh nastoupily kartely původem z Mexika a Afganistánu. V dnešní virtuální době je obchod s drogami převáděn spíše na internet, kde si pomocí příslušných webů, můžete objednat libovolné množství omamných a návykových látek z pohodlí domova. Tyto drogy jsou převážně doručeny zásilkovými či poštovními službami, díky skoro nulové kontrole při jejích přijímání a doručování. Pomocí takzvaných kryptoměn, se prakticky nedá dohledat kdo zaplatil, nebo odkud, tudíž je velice komplikované při odhalení zásilky dopadnout pachatele (Chomynová, Grohmanová, 2018).

4.1.1 Online platba a odběr nelegálních látek

V dnešní kybernetickém světě se díky technologiím a internetu ani nemusíte vycházet z domu. Pracovat se dá z domu přes takzvaný „homeoffice“, pomocí donáškových služeb objednáváme jídlo, kupujeme oblečení a elektroniku, která je většinou dopravena do několika dnů. Stejně jako pizzu nebo nový mobil si můžeme objednat přes internet, to samé

jde i s nelegálním zbožím. Tady nastává problém anonymity. Když si příjemce objedná pizzu musí zadat své jméno a adresu bydliště. Nikdo vás ale nebude vymáhat za krabici s pizzou. Pokud se ale objeví balíček plný nelegálních látek, okamžitě se ví, kdo drogu objednal a na jaké místo. Bohužel dopravní společnosti, i dokonce česká pošta nekontrolují zásilky a ani neskenují. Drogy se tedy dají objednat online a s minimální možností odhalení obsahu zásilky, a to i přes naše hranice. Problém nastává s platbou a bankovním účtem kde jsou napsány všechny informace o držiteli platební karty. Na tento problém přišlo řešení jménem kryptoměny, kde došlo k úplné anonymitě při platbě. Tímto způsobem platby je kupující v bezpečí před odhalením a zbývá mu akorát vymyslet doručovací místo jiné než trvalé bydliště (Doležal, 2021).

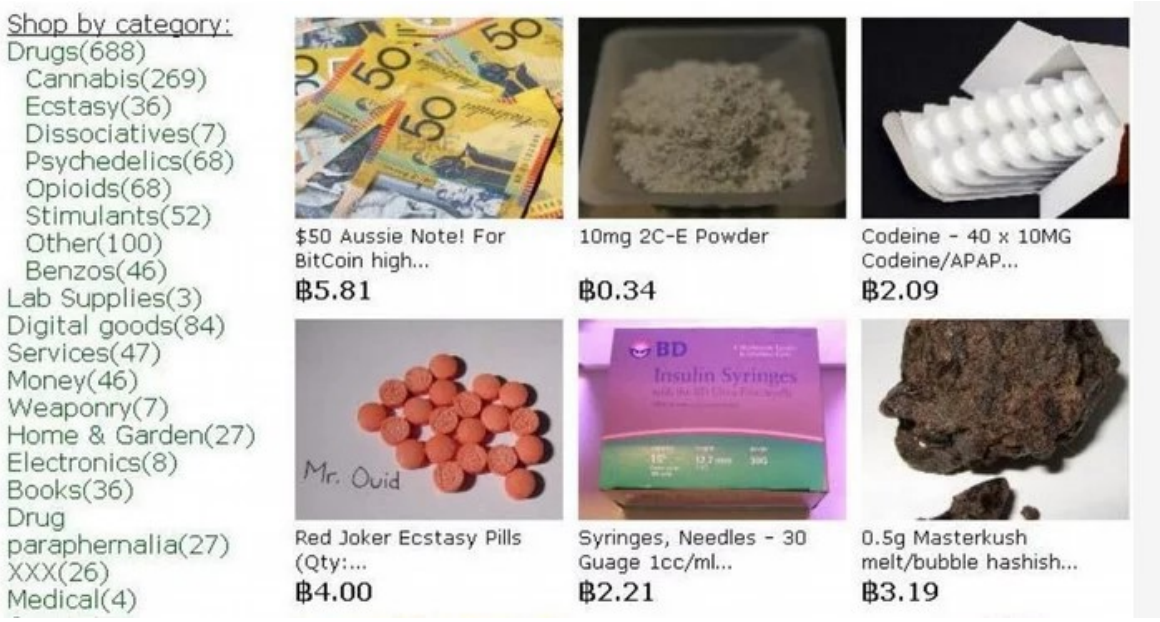

Obrázek 5: Online obchod s drogami (Břešťák, 2020)

5 NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA

Útvar Národní protidrogové centrály (dále jen „NPC“) byla vytvořena policií pro zamezení dovozu a obchodu s drogami. Hlavní úkolem NPC je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat trestnou činnost, která se zabývá nedovolenou výrobou a obchodem s omamnými a psychotropními látkami a jedy, zejména v jejich mezinárodních a organizovaných formách. Zabývá se mimo jiné, také na vývoji, tvorbě a realizaci národní strategie protidrogové politiky a v preventivní oblasti jsou vytvářeny projekty zaměřené na vzdělávání odborné veřejnosti. K výkonu práce a odhalování trestné činnosti, v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu, zákona o Policií České republiky a mnoha dalších právních předpisů. Díky těmto předpisům mohou pracovníci NPC využít odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, sledovat osoby a věci a provádět další specializované úkony k odhalení a záchytu drog, jak na hranicích, tak v celé České republice.

5.1 Využívané prostředky pro odhalení drogové trestné činnosti

Tyto prostředky slouží k odhalení a předcházení trestným činům v oblasti drogové trestné činnosti a řízení, ale i k zajišťování krátkodobé ochrany osob, kteří právě pomáhají k odhalení drogové trestné činnosti, dále pak pro krycí prostředky a zvláštní finanční prostředky. Nejčastěji využívaným prostředkem k získávání informací jsou informátoři. Tyto fyzické osoby musí být dovršeny 18 let. Informátoři poskytují Policii ČR služby a informace důležité pro vyšetřování trestných činů. Pokud Policie využije tyto prostředky, zavazuje se k absolutní mlčenlivosti a vyzrazení informátora, stejně tak jakékoliv spojitosti dané osoby se státními orgány. Informace jsou předávány oprávněnému policistovi, který je zařazený v útvaru služby kriminální policie ČR. Při prvním setkání policisty s informátorem, zajišťuje policista získání okruhu informací a služeb takových, aby byla navrhovaná osoba schopna poskytnout informace o probíhající drogové činnosti, o odběratelích nebo plánované výroby drog. Fyzická osoba, která poskytuje takové informace a služby, je buď následně finančně odměněna, pokud není daná osoba trestně stíhaná a nekrátí si trest ve vězení. O finanční prostředky může informátor zažádat po 3 měsících vykonávané služby.

Infiltrovat prostředí s distribucí a výroby drog může také speciálně vycvičený agent, jednající ve prospěch PČR. Aplikace takto vycvičené osoby je ovšem z pohledu taktického, tak i právního nejnáročnější a nejsložitější na utajení. Agent předává informace Policii ČR nebo Generální inspekci bezpečnostních sborů. Podle trestního řádu vystupuje agent zpravidla se zastíráním skutečného účelu své činnosti. Pokud si vytvoříte falešné doklady

s falešnými jménem, jdete za tento čin rovnou do vězení. Agent má pro vlastní bezpečnost a možnost pracovat v utajení, povoleno využívat takto vymyšlenou postavu, kterou mu přidělí příslušný orgán (Zákon č. 273/2008. Zákon o Policii české republiky).

5.1.1 Krycí prostředky

Jak bylo v předchozím odstavci uvedeno, pro zachování totožnosti a bezpečnost informátora nebo agenta v organizovaném zločinu, jsou potřeba vymyšlené osoby a jejich příběhy. Jedná se o krycí nástroj, které policista využívá k získání informací a vlastnímu krycímu účelu. Nemusí to být nutně vždy jen občanský průkaz, krycími prostředky se taky rozumí prostor, který je mobilní či stabilní objekt nebo místnost. Tyto objekty mohou sloužit k občasnému ubytovaní agenta nebo k jeho ochraně a ukrytí (Laštovičková, 2012).

5.1.2 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Tento způsob odhalování drogové trestné činnosti je poměrně mladý operativní prostředek. Není to ovšem tak jednoduché se někomu napojit na mobil a odposlouchávat. Pro odposlech existují jasná pravidla a omezení, která jsou zakotvena i v listině základních práv a svobod. Například odposlech mezi volajícím volajícímu, kde volající je obhájce a na druhé stráně obžalovaný, je zakázán. I když by se obžalovaný takhle sám přiznal, je to výlučně zakázáno. Ovšem drogová kriminalita občas vyžaduje v některých případech tento typ prostředku, které získávají informace ze zájmového kriminálního prostředí. Na využití těchto prostředků je potřeba speciální povolení, nejde tudíž říct chci odposlouchávat tento telefon, tak ho budu odposlouchávat (Chmelík, Bruna, 2018).

Odposlech telekomunikačních zařízení pro policejní a jiné orgány, které se zabývají trestnou činností, řídí síť odposlechů Útvar zvláštních činností. Nařízení, provedení a zajištění telekomunikačního procesu, musí být vydán písemně a s odůvodněním, včetně odkazu na konkrétní mezinárodní smlouvu. V ČR se v praxi častokrát setkáme s odposlechem telefonů. Kriminálníci je velice rádi využívají, a díky snadné výměně čísla, ke kterému dojde pomocí výměny SIM karet, dochází k odhalení pachatele jen velmi zřídka (Chmelík, Bruna, 2018).

5.2 Operace “POST“

Abychom si ukázali nějaké praktické záchyty a odhalení drogové činnosti, chtěl bych se rozepsat o operaci „POST“ na které NPC spolupracovala s policií Velké Británie, Severního Irska a Německa. Tato operace měl za následek odhalení a následném dopadení pachatelů, kteří se zabývali rozsáhlým obchodem s marihuanou. Marihuana, která byla vypěstovaná na

našem území, byla následně odesílány do Velké Británie, Severního Irska a Irské republiky. Organizovaná skupina pachatelů, ve které bylo zadrženo a obviněno osm osob, pracovala na území severních Čech. Jejich obchod s marihuanou, spočíval v pěstování ve vnitřních prostorách budovy, kde rostliny dosahovaly vysokého obsahu THC. Skupina zřejmě takto operovala už pár let, jelikož při svém obchodu využívali velice sofistikovaného způsobu obchodu, komunikace mezi členy, a i samotné předávání zboží bylo velice kryté. Nebýt spolupráce mezi tuzemskými a zahraničními policejními složkami, takto dobře zorganizovaný obchod by nejspíše fungoval další roky. Na vývoz dohlíželi dva čeští státní příslušníci, kteří byli v čele organizované skupiny. Sušenina, zabalená v neprodyšných obalech, byla následně ukryta v kuchyňských potřebách a odesílána, pod falešnou identitou do zahraničí. Takto zabalené zásilky obsahovaly různé množství marihuany, ovšem ne větší jak jeden kilogram. Balíčky odcházely z České republiky v dobře ukrytém zboží a na falešnou identitu v zahraničí. Peníze, které byly pořízeny za prodej konopí, následně pachatelé ukrývali do drobného elektronického zboží a posílali zpět do ČR. Při razii na tuto skupino, byli využiti policisté České republiky s důstojníkem PČR v Londýně, dále pak bylo využito Útvaru rychlého nasazení. Při prohlídce objektu, ve kterém zločinci páchali trestnou činnost, bylo nalezeno 16 kilogramů marihuany, 449 rostlin konopí, 200 gramů kokainu a velké množství mobilních telefonů a SIM karet (Kudláčková, 2022).

Obrázek 6: Zadržené drogy z operace POST (Policie ČR, 2022)

6 CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY

Tato organizace založena v roce 1993 se zabývá vybíráním cla, dodržování daní, zajišťuje některé bezpečnostní úkoly a kontroluje dodržováních různých povinností. Je zřízena zákonem č. 17/2012 o Celní správě České republiky. Činnost Celní správy „(dále jen CS)“ zapadá do systému, který dohlíží nad zbožím v rámci jednotného celního území Evropské unie. Jakožto jediný útvar, dohlíží nad spotřební daní mezi obchodníků, bez rozdílu vývozu nebo dovozu. Tento orgán je v postavení policejního orgánu, tudíž orgánu, který je činný v trestným řízení. CS provádí různé úkoly v oblasti financí, jedná se o plnění daní, ilegální herny nebo přetížená vozidla na dálnici. O úkolech bych mohl psát až do konce práce, chtěl bych se zaměřit speciálně na drogovou trestnou činnost, a jak Celní správa zamezuje vstupu drog do České republiky. Jedním z těchto úkonů je i odhalování obchodu a dovozu nelegálních omamných látek. Při této činnosti prověřuje podezření, zda skutečně k trestnému činu došlo, zjišťuje pachatele trestných činů, opatřuje důkazy a svědčící o tom, kdo a za jakých okolností trestný čin spáchal. Celní správa ovšem neřeší jen čistě drogovou trestnou činnost. Jelikož je pod záštitou Ministerstva financí, zabývá se také placení DPH, daňovými podvody, nelegálním obchodem, heren bez licencí, zkrátka všeho, co se nějak týká peněz (Sedláček, 2017).

6.1 Organizační struktura

Jak bylo uvedeno výše, Celní správa ČR „(dále jen CS)“ má právní zakotvení v zákoně č. 17/2012 Sb. o Celní správě České republiky. V tomto zákoně je dáno postavení CS, a mimo jiné také organizační struktura. Hlavním orgánem a celostátní působností je Generální ředitelství cel se sídlem v Praze. Dohromady se v ČR nachází 15 celních úřadu, ale 3 z nich podléhají trochu jiné organizační struktuře. Jsou to úřady v místě Libereckého kraje, Plzeňského kraje a Celního úřadu na letišti Václava Havla. Celou organizaci, na rozdíl od PČR, spravuje ministerstvo financí, v jehož čele stojí generální ředitel. Česko republikové území je rozděleno do osmy celních regionů: Plzeň, Brno, Hradec Králové, České Budějovice, Olomouc, Ostrava, Ústí nad Labem a Praha. Každý z těchto regionů je pod správou celního ředitelství, které řídí a kontroluje ostatní podřízené celní úřady s vymezenou územní působností. Dále se pak CS také člení na celní pobočky a celní pracoviště (Celní správa, 2022).

6.2 Celní správa po vstupu do EU

Celní správa nebyla vždy taková, jak jí známe, dříve byly na hranicích pohraniční kontroly a kontrolovaly každý průjezd přes hranice do jiných států. V té době ještě nebyl tak rozvinutý automobilový provoz, a tak se na hranicích nedělaly moc velké zástupy a kolony aut. Ovšem s novověkem motorizací a otevření hranic, mělo za následek velké expanze a následné ucpání hranic. Proto když Česká republika přistoupila do Evropské unie roku 2004, prošla CS velkou organizační změnou. Zanikly celní úřady na hranicích s výjimkou, kterou tvoří pouze mezinárodní letiště. Přestaly probíhat pravidelné kontroly na hraničních přechodech, a byl snížen počet výkonných útvarů. Před vstupem do EU měla Česká republika 91 celních úřadů a se vstupem se počet snížil na 54 a následně na zmiňovaných 15. Tímto členstvím se ČR zavázala ke zrušení pravidelných celních kontrol vezeného zboží přes hranice, a byla nucena změnit pojmy vnitřní nebo vnější hranice. Nebyly teda úplně vyloučeny zrušeny hraniční kontroly, ale hodně se přizpůsobilo a otevřelo (Hubková, 2016).

Schengenská dohoda, smlouva, kterou uzavřely země Francie, Německa, Belgie, Nizozemska a Lucemburska roku 1985, nám umožňuje pohybovat se přes hranice takřka bez kontroly. Do dnešního dne, přistoupilo na dohodu už 26 států, z toho skoro celá Evropská Unie. Právě tato smlouva, ke které přistoupila i Česká republika, umožnila bez kontroly přejíždět hranice domluvených států. Tato dohoda neskutečně nahrála skupinám, které tyto drogy převážejí a dovážejí a do celé Evropy. Nejde objektivně říct, že vstup do EU byla chyba a přijmutí schengenského prostoru ještě větší, ovšem je zde kladen důraz na fakt, že bez pravidelných kontrol se přes hranice převážejí stovky kilogramů drog (Hubková, 2016).

6.3 Intrastat

Tento systém slouží, ke sběru dat ze statistických údajů o obchodu se zbožím mezi členskými státy EU. Do tohoto systému se ukládají informace o pohybu zboží, které plátci DPH přijali nebo odeslali do ostatních zemí EU. Intrastat se dělí na základní pravidla, mezi které patří, oddělené vykazování údajů. Tyto údaje jsou buď o odeslaném zboží nebo o přijatém zboží. Dále pak se do systému zadává, jestli zboží skutečně přestoupilo hranici státu EU. Probíhají zde záznamy o označení zboží do podložek, které odpovídají povaze a stavu zboží, a to ve stavu jeho přijetí tak jeho odeslání. Hodnota zboží se do systému vždy uvádí bez DPH, a to i v případech kdy je kupujícím neplátce DPH a celková fakturovaná částka jí obsahuje. Pokud bude do Intrastatu napsáno něco nesprávně, jako třeba neuvedení předepsaných údajů do výkazu nebo připsání věcí o zboží, které se vůbec uvádět nemají, je položka označena za

chybnou. Díky tomuto systému se dá snadno zjistit co zrovna daný přepravce přepravuje, kde to naložil a kam má namířeno. Proto když orgán zajistí na hranici podezřelé vozidlo s jiným obsahem, než je napsáno v systému, většinou v něm bývají schované drogy (CEDA, 2019).

6.4 Operace GREN

Zde je ukázka schopností celní správy v akci. Tato operace s názvem „GREN“ ve spolupráci s PČR, CS a oddělení odhalování trestné činnosti Letiště Václava Havla, dokázala rozbít mezinárodní organizovanou skupinu osob vietnamského původu. Organizovaná skupina obchodovala s látkou MDMA, která byla prodávána ve formě tablet, ve velkém rozsahu do mnoha států. Trestná činnost spočívala v nákupu tablet extáze, která byla vyráběna v Nizozemském království, a následně distribuována přes Českou republiku do Vietnamu. Je tedy vidět že ČR je spíše tranzitní zemí, přes kterou se od západu převážejí zakázané látky na východ. Obchod se pohyboval v rozmezí několik desítek až stovek kilogramů tablet MDMA. Na pražském letišti Václava Havla byla zadržena první zásilka, která obsahovala 72 000 tablet extáze, přičemž celková váha byla 36 kilogramů. Tablety byly ukryté v kosmetických přípravcích, které byly obstarávané 33letou ženou z Prahy. Žena by se dala považovat za hlavu celé organizace, zařizovala obchod a shromažďovala objednávky od klientů. Když se organizace dozvěděla že jim je CS na stopě, přestěhovali se do Spolkové republiky Německa (dále SRN). Tímto počinem začala spolupráce s Celní správou ČR a Celní správou z SRN. Ve Spolkové republice Německa, byli zadrženi 3 pachatele, kteří se pokoušeli propašovat přes spediční společnost v Berlíně do Vietnamu, zhruba 30 kilogramů extáze (Kudláčková, 2020).

7 KYNOLOGIE

Kynologie neboli nauka o psech, je nedílnou součástí pro odhalování drogové činnosti. Díky dobře vycvičeným psům, kteří trénují už od štěněčího věku, aby dokázali objevit schované drogy mezi zbožím v nákladním autě nebo dokonce u člověka ve spodním prádle. Pes funguje na 2 způsoby. Jeden je, že téměř vždy najde zakázanou látku, takže se pachatel vždy najde, a druhý způsob hraje na psychiku člověka jako samotného. Pokud se pachatel odmítne podrobit běžné kontrole, či neotevře své zavazadlo, upozorní ho orgán, že může zavolat psa a pokud něco najde, bude to horší pro pachatele, než kdyby se sám přiznal. Celní správa využívá takto cvičené psy již od roku 1972. Ze začátku sloužili především k vyhledávání omamných a psychotropních látek, což mělo veliký úspěch. Dnes se již můžeme setkat s vyhledávacími psy, určené k vyhledávání tabáku, zbraní a střeliva, výbušnin, lihu a látek s obsahem alkoholu. Nejsou určeny ovšem jen k vyhledávání, dnešní kynologie je natolik vyspělá že cvičí i obrané psy. Takto vycvičení psi, jsou využíváni pro ochranu příslušníka celní správy při kontrole objektů, zda se v něm nenachází nelegální nezaměstnanci, nelegální hazard a stánkový prodej (Rulc, 2014).

V současnosti se v aktivní službě u PČR nachází celkem 714 služebních psů s platnou kategorii použití. Tito čtyřnozí spolupracovníci jsou dále rozdělovány do kategorii podle výkonu služby, a podle uzemní působnosti krajských ředitelství policie a útvarů s celostátní působností. Služba těchto pořádkových psů je rozdělena na hlídkové služby, výjezdové a strážní služby, ve kterých operuje 413 psů. Zbylých 278 psů je speciálně vycvičeno na hledání zbraní, trhavin, drog a omamných látek. Ovšem není to, že se stanete policistou a dostanete psa, k vycvičenému psovi je potřeba i vycvičený policista takzvaný psovod. Policisté, kteří si prošli výcvikem na zacházení a práci se služebními psy, jsou rozdělení na oddělení služební kynologie u všech krajských ředitelství policie, ochranné službě a službě cizinecké policie (Policie ČR, 2022).

Chovné stanice Policie České republiky, jsou nedílnou součástí kynologie, bez takových to zařízení bychom si museli psy půjčovat od ostatních států, kde je mají zřízené. Nejstarší chovnou stanicí u nás, se nachází v Domažlicích. Je to spjaté s tím že v Domažlicích existovala celní osada už v 10. století. V této krajině se nacházeli zemské stezky, podél nichž byly vybudovány chodské vesnice. Zde se tedy konali pravidelné pohraniční pochůzky k zabezpečení cest. Po celní osadě, se o stezky starala Pohraniční stráž až do roku 1990, která tam vybudovala chovnou stanici. V současné době, stanice naplňuje 18 chovných fen. Ve stanici se v průměru za rok odchová 100 štěňat, které jsou přísnou selekcí vybírány další

feny na chov. Takže víme že v ČR najdeme pouze jednu chovatelkou stanici, ovšem narození není vše potřebné, ze všeho nejdůležitější je výcvik služebních psů. Ten se provádí na výcvikových střediscích služebních psů Policie České republiky.

V současné době, se v ČR nachází tři výcviková střediska psů pro PČR a jedno výcvikové středisko pro služební psy pro Celní správu. Nejstarším střediskem pro výcvik psů je bezpochyby středisko v Býchorách okres Kolín. Tento institut fungoval již od roku 1929 a v roce 1952 bylo zřízeno nové výcvikové středisko Veřejné bezpečnosti pro výcvik služebních psů (Policie ČR, 2022).

Výcvikové středisko služebních psů Dobrotice se nachází ve Zlínském kraji. Středisko bylo přebudováno v letech 1993–1994 z bývalé školní pohraniční roty. V září roku 1994 zde byly uskutečněny první kurzy psovodů se služebními psy. Působnost tohoto zařízení je na úrovni celostátní s kapacitou osmdesáti ubytovacích míst pro psy. Činnost zařízení je zaměřena na výcvik psovodů a služebních psů Policie České republiky. Je zde také prováděna, na základě meziresortních dohod, příprava a výcvik psů a psovodů pro městkou polici a vězeňskou stráž. Zde se psi cvičí především pro hlídkovou či pátrací službu. Taky jsou cvičeni pro speciální činnost u cizinecké policie, a to k vyhledávání osob v dopravních prostředcích (Policie ČR, 2022).

Výcvikové středisko služebních psů Plzeň – Bílá Hora vznikla koncem šedesátých let jako výcvikové středisko služebních psů ozbrojené ochrany železnic, později železniční policie. Nachází se na břehu řeky Berounky v rekreační oblasti boleveckých rybníků. Středisko má za sebou řadu úprav a stavebních zásahu, za dobu její existence. Budova se skládá z jednoho patra a obsahuje osmnáct míst pro služební psy. Zde probíhá výcvik pro psy na metodu pachové identifikace. Služební pes není v aktivní službě po celý jeho život, stejně jako na lidi, i na psy působí stáří zhoršením smyslů. Takže pes pracuje ve službě pouze po omezenou dobu, a to obvykle bývá do věku osm až deset let. Cena takto vycvičeného zvířete je řádově v desítkách tisíc korun. Není to tedy nejlevnější, ještě když k tomu započítáme náklady na stravu, očkování a pravidelné kurzy a cvičení.

Výcvikové zařízení služební kynologie Celní správy je specializované výcvikové středisko služebních psů a psovodů pro CS České republiky. Nachází se v Libereckém kraji v obci Heřmanice ve Frýdlantsku. Výcvik byl zahájen roku 1996 v bývalém objektu celní stráže. Během roku 2004 a 2005 si objekt prošel rozsáhlou rekonstrukcí, při které byla navýšena kapacita pro ubytovaní a došlo k výstavbě nového unikátního objektu pro služební psy (Celní správa, 2022).

8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V předchozích kapitolách byly teoreticky popsány orgány České republiky, které se snaží zabránit vstupu drog přes hranice a na české ulice. Jejich množství, vybavení a výcvik. Možnosti, jimiž získávají informace o skupinách, které páchají trestnou činnost spojenou s drogami. Vynakládají se nemalé peníze na výcvik psů, pro hledání zakázaných látek atd. Takže víme že možnosti a nástroje na zamezení vstupu drog do České republiky tu jsou a fungují. Pracovat pod stát je podstatně výhodné, máte tu průměrný plat, různé benefity a v neposlední řádě po odpracovaných 15 let výsluhu, která je větší jak normální důchod. Pracovníci jsou tedy dobře motivováni a byly dotázáni, jak se k drogovému problému staví samotní a jak pomáhají zabránit drogové trestné činnosti. Byl vytvořen dotazník, který byl určený pro pracovníky Celní správy, sloužící pro praktiky a snahy zabránění převozu drog. Dotazník měl celkem 15 otázek a odpovědělo na něj dohromady 62 respondentů. V tomto dotazníku se nacházejí otázky ohledně samotného vybavení, pracoviště a psychiku jak pachatele, tak pracovníka. Respondentům byl zaslán online dotazník, který následně po vyplnění, odeslali do sběru dat. Dotazník byl anonymní.

8.1 Otázky dotazníkového šetření

Zde je rozebrán samotný dotazník a jeho části. Po sběru vyplněných otázek od respondentů, byly vytvořeny grafy pro názorné zobrazení odpovědí.

Otázka č. 1. Myslíte si, že česká republika vynakládá maximální úsilí a prostředky pro zamezení převozu a obchodování drog?

Otázka č. 2. Zajímáte se o drogovou činnost ve vašem okolí?

Otázka č. 3. Dají se drogy ukrýt tak aby nebyly vidět na rent-genu?

Otázka č. 4. Myslíte si, že prostředky pro odhalování drog jsou dostatečné a moderní?

Otázka č. 5. Je podle vás personál dostatečně vycvičen a pravidelně proškolován pro odhalování drog?

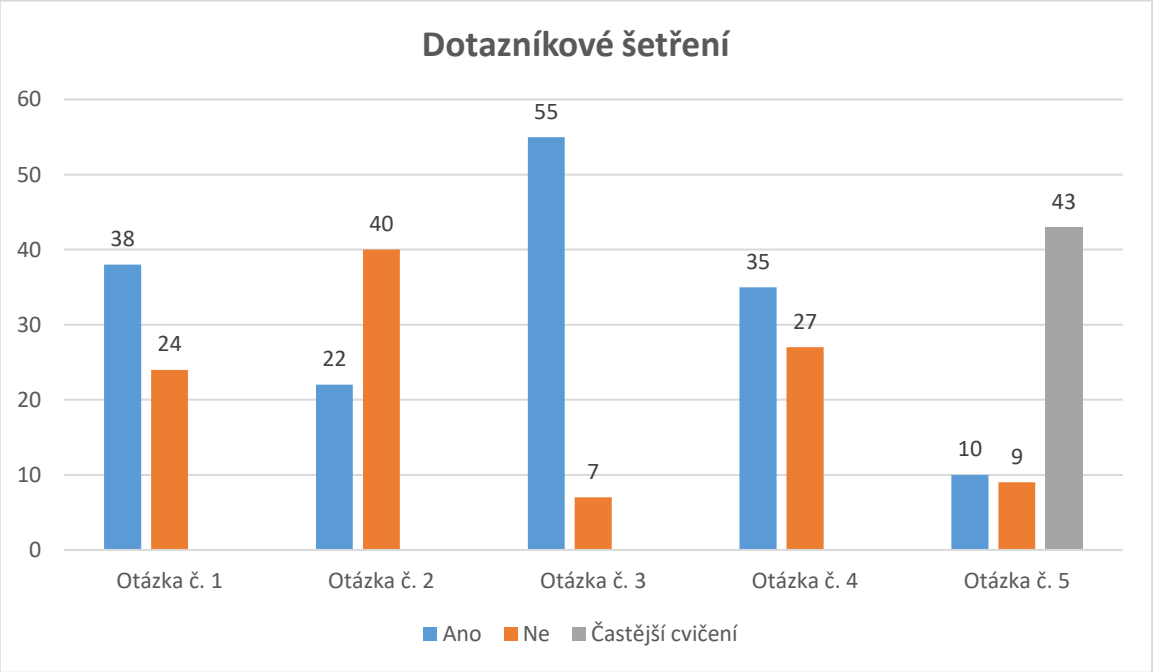

Graf 1: Dotazníkové šetření

U první otázky je vidět, že pracovníci se tady celkem rozcházejí. Jakožto zaměstnanci, tudíž vědí vše o cvičení, a prostředcích, které jim vláda poskytuje na dopadení drog. Pokud je brán v potaz hlas většiny, tak Česká republika dělá pro boj s drogovou trestnou činností maximum.

Druhá otázka měla zjistit, jestli se pracovníci zabývají drogovou trestnou činností ve svém okolí. Byla cílena na zjištění, jestli se pracovník zajímá o drogy mimo pracovní službu, tedy jestli si takzvaně bere práci domů, nebo se vůbec o tohle mimo práci nezajímá. Jak ukázal dotazník, většina zaměstnanců si práci domů vůbec nebere.

Když cestujeme letadlem, naše zavazadla prochází rent-genovém zařízení, aby se vidělo, jestli v zavazadle není zbraň, výbušnina či droga. V dnešní době je letectví velice rozšířené, a tak se dá převážet na velké vzdálenosti během několika hodin. Takže se dá usoudit, že pašeráci toho budou využívat. Proto třetí otázka byla cílená na vybavení, kterým se dá odhalit zakázané látky. Bohužel, šetření ukazuje, že rent-gen se dá obejít, a tak není moc spolehlivý.

Technologie jde velice dopředu a nové věci se vynalézají každým dnem. Otázka teda byla cílená, jestli jsou prostředky pro odhalování dostatečné a moderní. Z grafu můžeme vypozorovat, že téměř polovina respondentů si myslí že ano a menší polovina že ne. Vychází z možností, že každý den se zkoušejí nové technologie pro odhalování, takže ano dnes je moderní, ale za rok být už nemusí, ovšem tím by se muselo vybavení každý rok měnit, a to je velice nákladné.

Otázka číslo pět byla cílena čistě na výcvik a pravidelné školení, které musejí pracovníci podstoupit, aby mohli vykonávat službu. Měla zjistit, jestli jsou cvičení a pravidelná školení účinná a stále se přidávají nové prvky, které si pašeráci vymýšlejí, aby mohli převézt zakázanou látku. Většina pracovníku by si přála, aby cvičení probíhalo častěji, než je to doposud.

Další otázky jsou položeny v otevřeném stylu. Tyto otázky měli za cíl, zaměřit se na pašeráky a samotné drogy. Otázky položené v tomto stylu, jsou zde názorně rozebrány a graficky zobrazeny.

Otázka č. 1. Jaké jsou nejčastěji zadržené drogy?

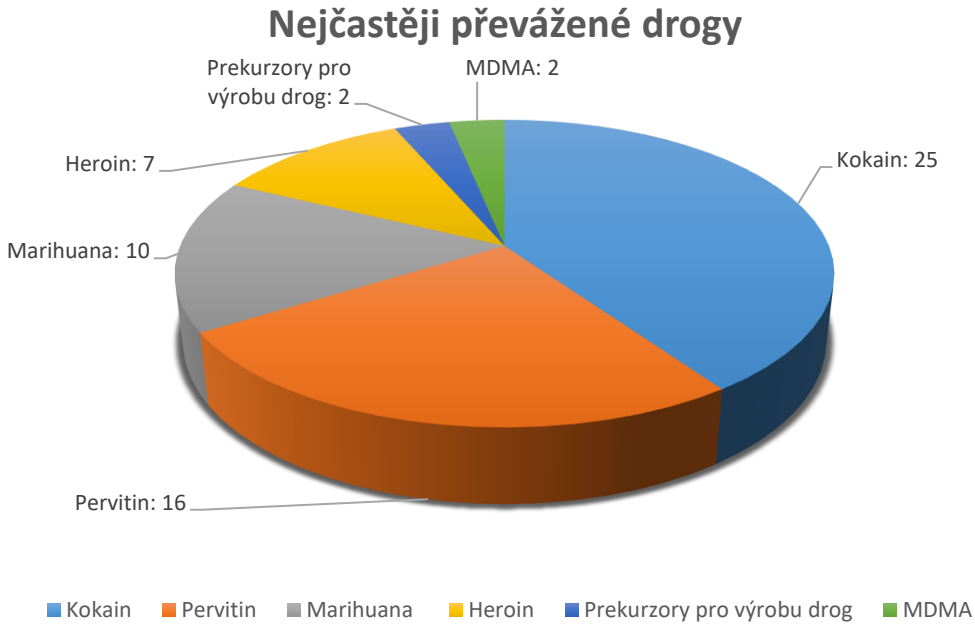

Graf 2: Nejčastěji převážené drogy

Česká republika je továrnou na pervitin v Evropě. Vozí se sem léky, které jsou následně pomocí chemických procesů přeměněny na omamné a psychotropní látky. Graf ukazuje, že pervitin je až na druhém místě. První místo obsadil kokain. Dá se to pochopit, jelikož kokain se u nás vyrobit nedá, protože tu neroste rostlina, ze které se droga syntetizuje. Odpovídá také na otázku, že naše země je spíše transportní než spotřebitelská. Hned za těmihle je marihuana. Ovšem v dnešní době, když vás nikdo nenahlásí, si můžete rostlinu marihuany vypěstovat i doma. Další pak máme heroin, který se taky často převáží, protože naše země je jedna z mála kde se může pěstovat mák. Nakonec tu jsou prekurzory pro výrobu drog a MDMA.

Otázka č. 2. Jak se dá zvýšit zamezení přepravy drog?

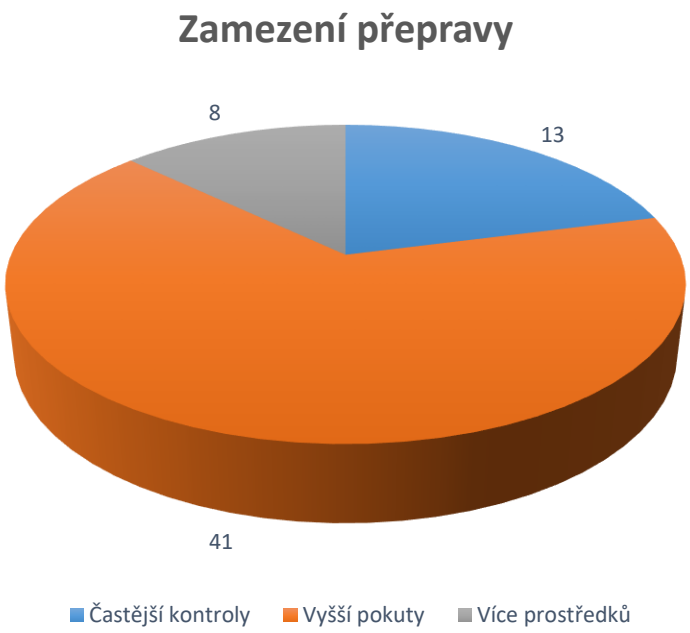

Graf 3: Zamezení přepravy

Přepravu drog nejde zastavit, vždy se najde způsob, jak přepravu uskutečnit. Otázka měla zjistit, jak by tomuto problému chtěli zabránit pracovníci. Drtivá většina se shodla na vyšších trestech za pašovaní. Výše pokuty za přepravu zakázané látky, závisí na její množství. Pokud je množství minimální a pro vlastní spotřebu, nastupuje pokuta finanční. Ovšem důležitou roli zde hraje množství. Některé asijské státy už za pár gramů heroinu, posílají pašeráky na doživotí do vězení. Česká republika na to tohle mírní a je to vidět i na grafu. Takže řešení pro zamezení nebo aspoň ke snížení pašování drog, by bylo navýšit trestné sazby. Jako další uvedli zaměstnanci vyšší kontroly. Je to možnost, ale se vstupem do schengenského prostoru se tato možnost trochu komplikuje, bylo by potřeba pravidelné hlídky a navýšit kapacity zaměstnanců. Jako poslední uvedli prostředky, je vidět že prostředky pro zamezení jsou víceméně dostačující.

Otázka č. 3. Vykazuje pašerák nějaké neobvyklé chování při kontrole?

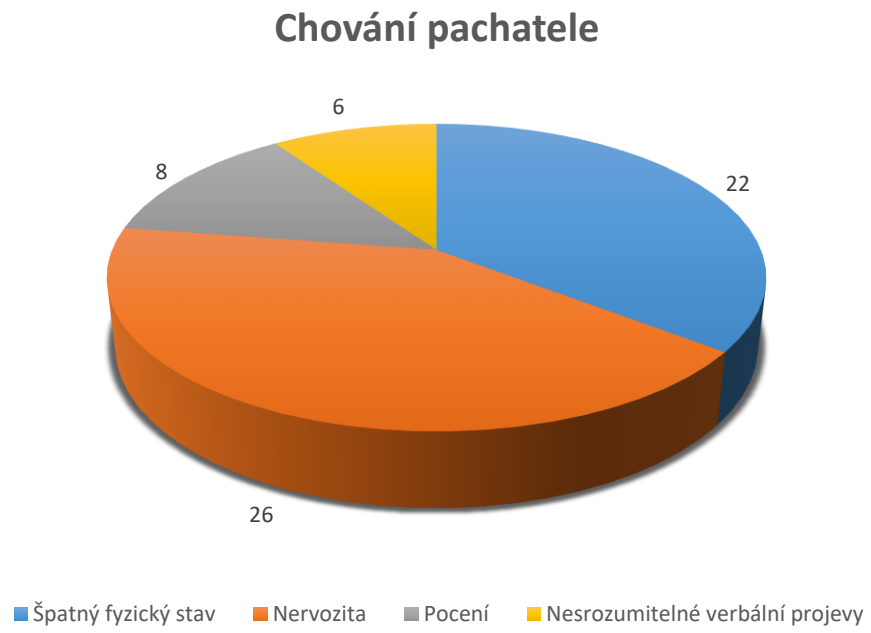

Graf 4: Chování pachatele

Poslední otevřená otázka se týkala samotného pachatele. Každý už aspoň jednou podstoupil kontrolu na silnici nebo v letišti, a sebou nese takový divný pocit, i když je člověk nevinný. Autor zde chce ukázat na psychiku pachatele a zjistit, jestli se podle chování dá hned usoudit, že daný člověk něco skrývá. Z grafu je vidět, že u většiny převažuje nervozita. Ovšem brát každého hned na kontrolu z nervozity by bylo přehnané. Jako druhá nejčastější odpověď byl špatný fyzický stav. Od tohoto už by se dalo hodně vypozorovat. Většina pašeráku taky bere drogy a člověk který je bere prokazuje určité fyzické a vzhledové vady. Může to být špatná pleť, nadměrné pocení nebo špatné zuby. Dalo by se říci že špatně vypadající a nevhodně nebo nesrozumitelně se vyjadřující pachatel se většinou udá sám.

Následují zbylé uzavřené otázky. Tyto otázky měli svoje specifické odpovědi, a proto jsou rozložené samostatně.

Otázka č. 1. Jaká věková kategorie, nejčastěji převáží drogy?

Zde je názorný příklad jednotlivých věkových skupin, které nejvíce převážejí drogy. Autor chtěl touto otázkou zjistit, jestli jsou k přepravě využívány děti nebo senioři. Nikdo z respondentů neuvedl, že jsou pro pašovaní drog využívaná kategorie méně jak 18 nebo více jak 50. Nejčastější věková kategorie pro převoz drog je věk mezi 26-35 let, následují pachatelé ve věku 36-50 let. Nakonec se do pašování zapojují mladiství v rozmezí 18-25 let.

Otázka č. 2. Kdo spíše přepravuje drogy?

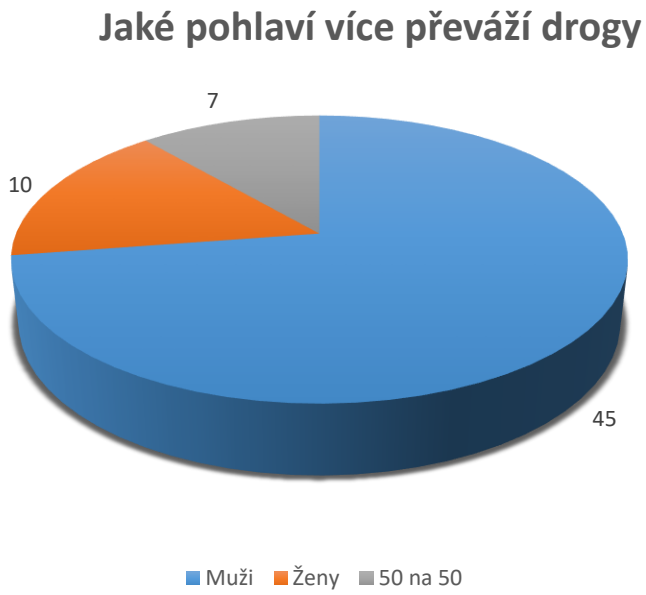

Graf 5: Nejčastější pohlaví pašeráka

Pašeráci jsou převážně mužského pohlaví, je to spojené s menším strachem z odhalení a následného trestu.

Otázka č. 3. Kde bývají drogy nejčastěji ukryty?

Graf 6: Nejčastější úkryt na drogy

Z grafu je patrné že nejvíce se pašuje v zavazadle pachatele, takže jsou dobře ukryty v osobních věcech. Dále tu máme lidské tělo, a následně v potravinách. Jde zřejmě o pokus zakrýt pach před pátracími psy.

Otázka č. 4. Jak často dochází k odhalení pachatele?

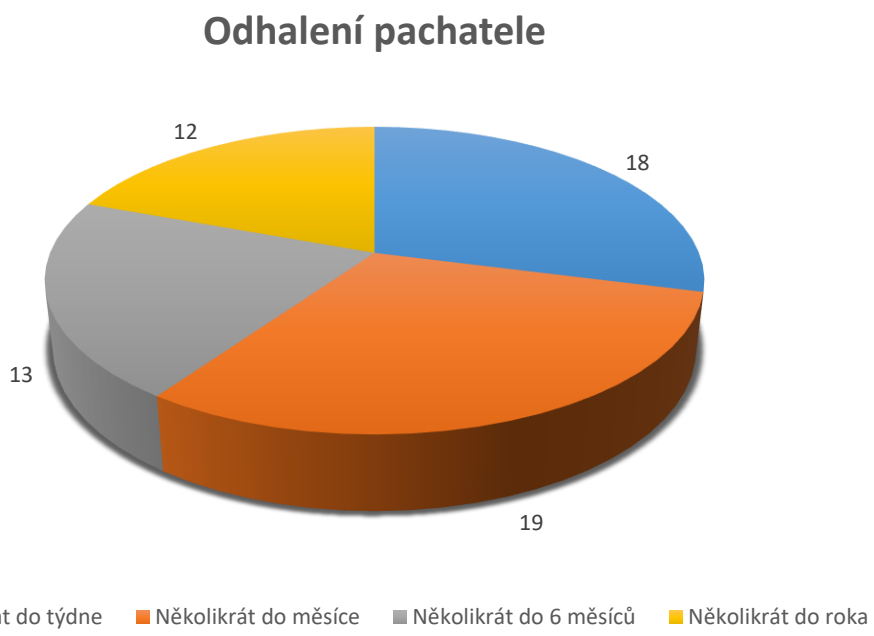

Graf 7: Odhalení pachatele

V této otázce je několikrát míněno jako 2x až 3x. K odhalení dochází prakticky pořád, tudíž je vidět, že pracovníci v bezpečnostních orgánech dělají maximum pro zadržení pachatele.

Poslední trojice otázek, byly uzavřeného typu.

Otázka č. 1. Dopravní společnosti jako DHL nebo česká pošta, nekontrolují obsah zásilky od odesílatelů, měli by zavést kontrolu každé zásilky, kterou převezmou?

Otázka č. 2. Setkal/a jste se někdy s nabídkou úplatku?

Otázka č. 3. Je použití hledacího psa vždy účinné?

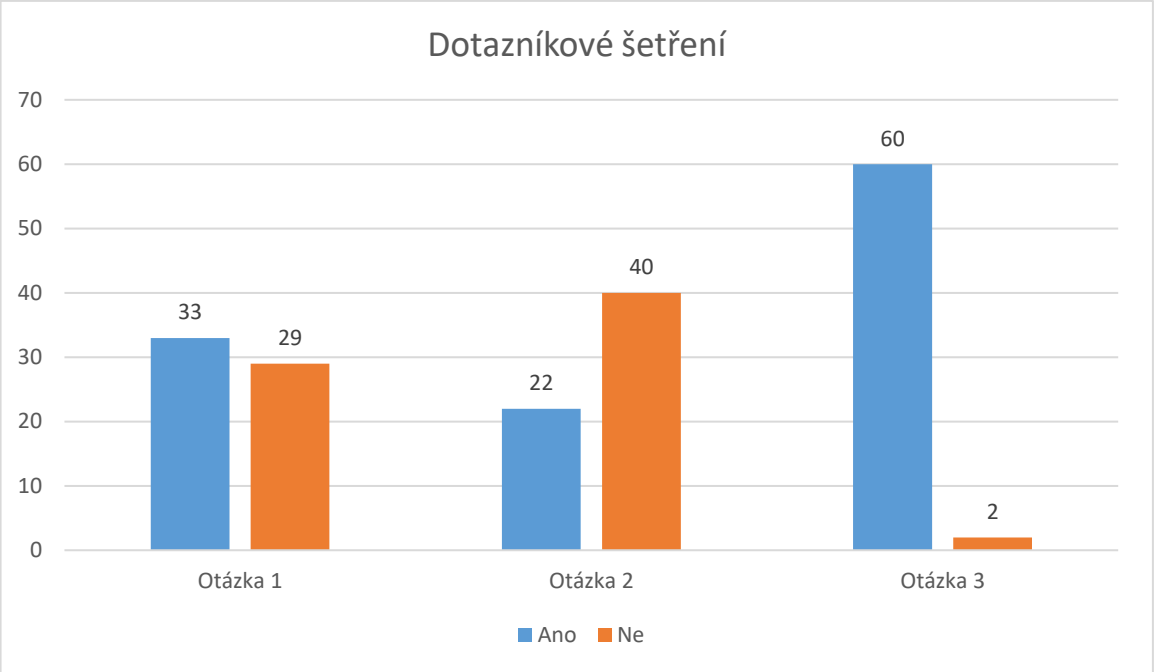

Graf 8: Dotazníkové šetření

Na první otázku se autor zeptal z důvodu, který je zmiňován na začátku práce, pomocí dopravních společností se dají snadno poslat drogy a společnost o tom nemusí vědět. Otázka byla položena ve smyslu, zdali jsou pracovníci pro zavedení třeba rent-genové kontroly zásilky, pro zjištění obsahu.

Druhá otázka byla zaměřena na úplatky. Toto je dobře známá metoda, která vystihuje zkorumpovanost v systému. Když zaměstnanec bere například 30 tisíc korun měsíčně a přijde člověk co mu nabídne 50 tisíc, když mu nebude prohledávat zavazadlo, záleží čistě na zaměstnanci, jak se zachová a jak často k tomu dochází. Otázka byla zodpovězená že dochází k tomu celkem často.

Poslední otázka byla zjištění účinnosti vyhledávacího psa. Pes je pro svůj čich hojně využíván při hledání výbušnin, zbraní a omamných nebo psychotropních látek. Občas se objevují spekulace, že když se daný produkt dobře zabalí, tak ani cvičený pes ho nenajde. Výsledek ukázal že pes je velice účinný a je dobré ho mít při kontrole vždy sebou.

Toto šetření sloužilo k získání poznatků z míst, která se přímo zabývají drogovou trestnou činností. Dotazník ukazuje, s čím se musejí pracovníci vypořádat a co musí podstoupit za cvičení, aby odhalili pašeráka. V teoretické části práce jsem rozebral nejvíce se převážené

drogy a dotazník ukázal, jaký tip drogy z těch rozebraných se nejčastěji převáží. Díky dotazníku víme že zaměstnanci jsou sice pravidelně proškolovány a cvičeni, ovšem ne v takovém intervalu, v jakým by si přáli. Dále mě pak zajímala samotní pachatele, protože když se setkáme s člověkem, který převáží často, naučí se kontrolovat svoje projevy a psychiku, aby nebyl podezřelí. Ovšem dotazník nám ukázal, že většinou nejde ani tak o psychiku člověka, nýbrž o tom, jak vypadá fyzicky. V neposlední řadě bych rád zmínil fakt, že naše vybavení není vždy úplně účinné a je třeba nasadit čtyřnohé spolupracovníky pro větší efektivitu.

9 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ

Návrhy na zlepšení budou vycházet ze zjištěných údajů z této práce. Nejde úplně zabránit k přepravě omamných a psychotropních látek. Bylo by za potřebí nespočet zaměstnanců, prostředků a vybavení pro pokrytí celosvětové sítě, nehledě na fakt, že by na tomto zamezení museli souhlasit a spolupracovat všechny země na světě. Ovšem žijeme v České republice, a možnosti, jak zamezit vstupu drog přes hranice tu jsou. Jako první jsou potřeba zdůraznit finanční prostředky. Stavy pracovníků v těchto orgánech, jsou velice nedostatečné a je potřeba je navýšit pro větší efektivitu. Pro nábor nových členů je velice dobré nadstandartní finanční ohodnocení. Pokud je práce dobře placená, je o ní značně zájem a je to vidět i na pracovních výkonech. Návrh by tedy byl, zvýšit platové ohodnocení zaměstnancům u policie a u celní správy.

Další z návrhů by byl ohledně proškolování, cvičení a seznámení s praktiky drogových pašeráků. Je spousty poznatků z historie převážení drog, ze kterých se dá poučit a vzít si ponaučení do příště. Je zde možnost spolupráce se složkami ostatních zemí. Určitě není na škodu požádat zahraniční země při školení nebo výcviku. Každá země má svoji zkušenost s drogovou trestnou činností, proto by bylo dobré jim předcházet v ostatních státech a navzájem si dávat hlášení o provedených akcích, praktikách, které jsou nové a pachatelé se stálé snaží je zdokonalit a převést bez povšimnutí. Spolupráce tu už je, byly operace kdy společně pracovali orgány různých zemí na zastavení organizované skupiny, která převáží ve velkém. Když se takto zapojily složky z více zemí, vždy zvítězily a skupiny odhalily, proto by bylo efektivní posílat zaměstnance na výměnné pobyty do orgánů cizích zemí, aby naopak pro zlepšení dopadení na vlastních hranicích.

Co se týče technologie, ta je na velice dobré úrovní, bohužel jsou metody, které zamezují pohled rent-genovým zařízením a nedá se úplně určit obsah v daném nákladu nebo zavazadle. Návrh je se spíše soustředit na psychiku daného člověka a naučit se číst z jeho chování a vzhledu, jestli něco skrývá nebo ne. I když si to pachatel ani neuvědomí, většinou sám sebe prozradí, jen je potřeba umět přečíst a zjistit kdy je pachatel podezřelý.

V neposlední řadě je zde návrh na zlepšení pro kynologickou činnost. Z dotazníkového šetření je patrné že pes je účinný v devíti z deseti případů, což je mnohokrát efektivnější než technologie v dnešní době. Bylo by dobré přejít ke zvýšení počtu výcvikových a chovných stanic pro hledací psy. Tato zvířata se používají už po desetiletí a vždy to byl nejefektivnější způsob odhalení zbraně, výbušniny nebo omamných či psychotropních látek. V České

republice jsou tři výcviková střediska a jedna chovná stanice, opět je tu možnost domluvit se, s jinými státy o pronajmutí vycvičeného psa a psovoda na pomoc proti drogové trestné činnosti. Ovšem zde jde opět o finanční prostředky, kterých je pro tuto oblast nedostatek.

Toto jsou návrhy na zlepšení zamezení vstupu drog přes hranice. Na drogy se ovšem dá nahlédnout i z jiného hlediska. Za drogu se považuje tabák nebo alkohol, a tyto látky jsou volně dostupné v každém obchodě ve státech. Některé státy už mají dokonce legalizovanou marihuanu a trestná činnost spojená s drogami se tam výrazně snížila. Ovšem tato legalizace je spojená se spousty pravidly a samozřejmě jde o maximální množství na osobu. Ze zdravotnického hlediska je občasné kouření marihuany zdravější než vysokoprocentní alkohol. Spousty drog, než byly připsány na seznam zakázaných látek, sloužily v medicíně jako léky. Člověk je tvor zvídavý a když mu někdo řekne že tohle nesmí tak chce o to víc. Návrh by byl takový že by se mohly založit specializovaná centra, kde by pod přísným a lékařským dohledem, mohl člověk vyzkoušet danou látku. S výkladem o škodlivosti a návykovosti.

ZÁVĚR

V teoretické částí bakalářské práce, je popsána droga jako látka, která nás ve velké míře ovlivňuje v negativním chování a fyzické statnosti. Čtenář je zde seznámen s účinky látek na nervový systém a dočte se tu, proč se lidé stávají závislý na daných drogách. Rovněž jsou zde uvedeny druhy a množství převážených látek.

Praktická část poukazuje, jak Česká republika bojuje proti drogové trestné činnosti. Jsou zde popsány samotné orgány a jejich prostředky pro zamezení vstupu drog do České republiky. Jsou zde také přiložené operace, které se uskutečnily v naší zemi, za pomocí sousedních zemí. Čtenář se zde dozví a prostředcích a metodách, které jednotlivé složky využívají. Je zde také popsán systém, díky kterému se celá Evropská unie, snaží zamezit přepravě a distribuci zakázaných látek. Dotazníkové šetření mělo za úkol zjisti, jak vnímají tento problém pracovníci u orgánů, které se zabývají drogovou trestnou činností, jejich zkušenosti s pachateli a návrhy na možné zlepšení. Je zde také rozebrána kynologická činnost a je porovnávána s novodobou technologii.

Hlavním cílem bakalářské práce je seznámit čtenáře s bojem proti drogové trestné činnosti. Poskytuje informace o technologiích a prostředcích, které Česká republika využívá pro zamezení vstupu do drog přes hranice. Z realizovaného dotazníku jsou získány informace o samotném vnímaní pracovníků a chování pachatele. Seznámit čtenáře s poznatky o zamezení vstupu drog přes hranice a návrhy na zlepšení.

Drogy jsou novodobý problém a je třeba mu čelit. Autor zde popisuje prostředky a možnosti, jaké disponuje náš stát pro boj s drogami. Ovšem z poznatků, které byly čerpány během řešení této problematiky, nutno říct že tento boj může být nekonečný. Existuje zde korupce a jednoduše když se zaplatí tak se dá převést skoro cokoliv a kamkoliv. Objektivně, ale říci, že náš stát dělám maximum, pro odhalování nedovoleného převážení zakázaných omamných a psychotropních látek.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní literatura

EVROPSKÉ MONITOROVACÍ CENTRUM PRO DROGY A DROGOVOU ZÁVISLOST. Výroční zpráva za rok 2020. Evropská zpráva o drogách. Portugalsko. 2020. 42 s. ISBN 978-929168320-8

FILIP TYLŠ. Fenomén psychedelie, Praha: Dybbuk, 2017. 208 s. ISBN 978-807438-178-2

HEINZ LULLMANN, KLAUS MOHR, MARTIN WEHLING, Farmakologie a toxikologie, GRADA, 2004. 725 s. ISBAN 80-247-08-361

HUBINKOVÁ ZUZANA. Psychologie a sociologie ekonomického chování, Praha: GRADA, 2008. 280 s. ISBN 978-80-247-1593-3

KALINA KAMIL. Klinická adiktologie, Praha: GRADA, 2015. 696 s. ISBN 978-80247-4331-8

JAROLÍMER KAREL, Nové syntetické drogy a jejich vliv na vývoj drogové situace v ČR, Praha: Ambis VŠ, 2021. 75 s. ISBN 80-86734-26-9

MACGREGOR SUSANNE, The politics of drugs: perceptions, power and policies, Švýcarsko, 2017, 350 s. ISBN 978-1-137-49682-9

MAHDALÍČKOVÁ JANA, Víme o drogách všechno? Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2014. 124 s. ISBN 278-80-7478-589-4

MRAVČÍK, V., BĚLÁČKOVÁ, V., DRÁPALOVÁ. Nové psychoaktivní látky v ČR: výskyt, rizika a související opatření. Praaha: Klinika adiktologie 1. LF UK, Praha, 2015. ISBN 978-80905717-9-2

PREISS MAREK, KUČEROVÁ HANA, Neuropsychologie v psychiatrii, Praha: GRADA, 2006. 416 s. ISBN 8024769948

SADÍLKOVÁ, M. Kriminalita a drogy, 1. vyd., Sananin, Praha, 2012, 132 s. ISBN 978-80904536-4-7

SEDLÁČEK KAREL, Průvodce dějinami celnictví v českých zemí, Česko: vlastní vydání, 2017, 192 s. ISBN 978-80-270-1661-7¨

ŠVIHOVEC JAN, Farmakologie, Praha: GRADA. 2018, 1008 s. ISBN 8027121507

VLADIMÍR KUBÁNEK, Drogy a jejich účinky na lidský organismus, Praha: Policejní akademie ČR, 2010. 115 s. ISBN 8072513192

Internetová literatura

CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY, Operace GREN. Tisková zpráva z roku 2021, dostupné ze:https://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/2021/Stranky/Realizaceoperace-s1.aspx

LSD A JINÉ HALUCINOGENY, Prev-centrum, 2017, dostupné ze: https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/lsd/

NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA, Výroční zpráva za rok 2020 dostupné ze: https://www.policie.cz/clanek/vyrocni-zprava-npc-za-rok-2020.aspx

PIVOŇKOVÁ, E. GABA, GHB, tekutá extáze – účinky, příznaky, projevy, symptomy. 2014. Dostupné z: https://www.priznaky-projevy.cz/zavislosti/ostatni-drogy/737-gaba-ghb-tekuta-extaze-ucinky-priznaky-projevy-symptomy

Psychická onemocnění a drogy. Dostupné z: http://www.drogovaporadna.cz/drogy-a-nemoci/psychicka-onemocneni-a-drogy.html

ŠICHOVÁ, K., ŠTEFKOVÁ, K., PINTEROVÁ. N. Novinky na drogové scéně. 2017. Dostupné z: https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2017/11/novinky-drogove-scene.html

Zákon č. 65/2017 Sb. Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65

Zákon č. 273/2008 Sb. Zákon o Policii České republiky. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273

Zákon č. 17/2012 Sb. Zákon o Celní správě České republiky. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17

Seznam použitých symbolů a zkratek

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
PČR	Policie České republiky
NPC	Národní protidrogová centrála
CS	Celní správa
ATD	A tak dále
TZV	Takzvaně
CNS	Centrální nervový systém
LSD	Diethylamid kyseliny lysergové
THC	Tetrahydrokanabinol
CBD	Kanabidol

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Množství zajištěné drogy (Policie ČR, 2020) 14
Obrázek 2: Množství zajištěné sušiny. (Policie ČR - NPC, 2020) 15
Obrázek 3: Množství zajištěné drogy. (Policie ČR – NPC, 2020) 16
Obrázek 4: Množství zadržených tablet extáze (Policie ČR – NPC, 2020) 17
Obrázek 5: Online obchod s drogami (Břešťák, 2020) 28
Obrázek 6: Zadržené drogy z operace POST (Policie ČR, 2022) 31

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Dotazníkové šetření 38
Graf 2: Nejčastěji převážené drogy 40
Graf 3: Zamezení přepravy 41
Graf 4: Chování pachatele 42
Graf 5: Nejčastější pohlaví pašeráka 43
Graf 6: Nejčastější úkryt na drogy 44
Graf 7: Odhalení pachatele 45
Graf 8: Dotazníkové šetření 46

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dobrý den,

Jmenuji se Pavel Krigl a chtěl bych vás poprosit o vyplnění dotazníkového šetření, pro mou bakalářskou práci na téma „Nástroje zamezující vstupu drog do České republiky“. Studuji na univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, Obor Ochrana obyvatelstva. Dotazník je zcela anonymní. Dotazník je určen pro zaměstnance Celní správy České republiky.

Děkuji vám za vyplnění dotazníku.

1. Myslíte si, že Česká republika vynakládá maximální úsilí a prostředky pro zamezení převozu a obchodování drog?

   A. Ano

   B. Ne

2. Zajímáte se o drogovou činnost ve vašem okolí?

   A. Ano

   B. Ne

3. Jaké jsou nejčastější převážené drogy?

   Otevřená odpověď

4. Dají se drogy ukrýt tak, aby nebyly vidět na rentgenu?

   A. Ano

   B. Ne

5. Myslíte si, že prostředky pro odhalování drog jsou dostatečné a moderní?

   A. Ano

   B. Ne

6. Je podle vás personál dostatečně vycvičen a pravidelně proškolován v odhalování pachatele?

   A. Ano

   B. Ne

   C. Mělo by být častější

7. Jak by se podle vás, dalo zvýšit zamezení přepravy drog?

   Otevřená odpověď

8. Jaká věková kategorie, nejčastěji pašuje drogy?

   A. Méně jak 18

   B. 18-25

   C. 26-35

   D. 35-50

   E. 50 a více

9. Kdo spíše přepravuje drogy?

   A. Muži

   B. Ženy

   C. 50 na 50

10. Vykazuje pašerák nějaké neobvyklé chování při kontrole?

    Otevřená odpověď

11. Jak často dochází k odhalení osoby, která přepravuje drogy?

    A. Několikrát do týdne

    B. Několikrát do měsíce

    C. Několikrát do 6 měsíců

    D. Několikrát do roka

12. V jakém prostředí jsou drogy nejčastěji ukrývány?

    A. V zavazadlu

    B. V potravinách

    C. V lidském těle

    D. Ve spodním prádle

13. Dopravní společnosti, jako je například DHL, nekontrolují obsah zásilek svých zákazníků, a tak jsou drogy často přepravovány do pár dní a neodhaleny. Myslíte si, že by se měli dopravní společnosti více zaměřit na kontrolu obsahu zásilky?

    A. Ano

    B. Ne, z důvodu zachování schengenského prostoru, tudíž bez kontroly

14. Setkal/a jste se někdy s nabídkou úplatku za zamlčení obsahu zavazadla?

    A. Ano

    B. Ne

15. Při použití hledacího psa, je pes vždy účinný?

A. Ano

B. Ne

C. Pes je přeceňovaný, slouží spíše k vystrašení pachatele